

Nr 6.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till lag om gemensamhetsfiske, lag om ändrad lydelse av 11 kap. 13 § rättegångsbalken och lag om ändrad lydelse av 10, 13 och 14 §§ i lagen den 27 juni 1896 om rätt till fiske; given Stockholms slott den 31 december 1912.

Under återopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå Riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

lag om gemensamhetsfiske,

lag om ändrad lydelse av 11 kap. 13 § rättegångsbalken och

lag om ändrad lydelse av 10, 13 och 14 §§ i lagen den 27 juni 1896 om rätt till fiske.

Kungl. Maj:t förbliver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Gust. Sandström.

Förslag

till

Lag

om gemensamhetsfiske.

Häri genom förordnas som följer:

Inledande bestämmelser.

1 §.

Är fiskevatten oskift eller eljest tillhörigt två eller flera, må delägarna besluta, att fisket i vattnet skall vara gemensamhetsfiske. För beslutets giltighet erfordras fastställelse av Konungens befallningshavande.

Gemensamhetsfiske skall, efter vad delägarna besluta, inrättas för visst antal år, minst tio och högst tjugufem.

2 §.

Gemensamhetsfiske skall antingen nyttjas av delägarna i bolag eller upplåtas på arrende eller ock, om fisket ej är tillgodogjort på något av nu angivna sätt, brukas av delägarna var för sig enligt fastställd plan.

3 §.

Utan hinder av att gemensamhetsfiske nyttjas av delägarna i bolag eller upplåtits på arrende have delägare rätt att själv och med sitt husfolk idka mete i honom tillkommande vatten. Gemensamhetsfiske, som skall brukas av delägarna var för sig enligt fastställd plan, må ej, innan plan blivit fastställd, nyttjas annorledes än nu är sagt.

Såsom mete är ej att anse fiske med ståndkrok, långref, utter, drag eller svirvel, ej heller slantning.

4 §.

Har ej mellan delägarna träffats enhällig överenskommelse om särskild beräkningsgrund för deras delaktighet i gemensamhetsfisket, njute en var av dem sådan delaktighet, om vattnet är i sin helhet oskift, efter sin andel däri och i annat fall efter det jämlikt 9 § bestämda värdet å hans andel i avkastningen av fisket i vattnet. Vad nu är stadgat skall, med iakttagande av vad i 29 § sägs, äga motsvarande tillämpning beträffande delägares rösträtt vid beslut i fråga om gemensamhetsfiskes inrättande eller annan angelägenhet, som rör sådant fiske.

Om inrättande av gemensamhetsfiske.

5 §.

Uppstår fråga om inrättande av gemensamhetsfiske, och enas icke samtliga delägare såväl härom som angående tiden för gemensamhetsfiskets bestånd och sättet för dess tillgodogörande samt, därest fisket skall enligt plan brukas av delägarna var för sig, angående sådan plan ävensom, då fiskevattnet ej är i sin helhet oskift, om grunden för beräkning av delaktigheten i gemensamhetsfisket och av delägarnas rösträtt, skall frågan företagas till prövning vid förrättning på stället.

Till hållande av sådan förrättning förordne Konungens befallningshavande, efter ansökning av delägare, statens fiskeritjänsteman eller, vid förfall för honom, annan sakkunnig, som är av lantbruksstyrelsen godkänd. I ansökningen skola uppgivas fiskevattnets belägenhet och omfattning ävensom, såvitt ske kan, de fastigheter saken angår samt ägarnas och innehavarnas namn och hemvist.

6 §.

Förrättningsmannen skall, efter samråd med sökanden, bestämma tid och ställe för förrättningen samt härom lämna uppgift till Konungens befallningshavande, och låte befallningshavanden kungörelse om förrättningen införas i länskungörelserna samt minst fjorton dagar före förrätt-

ningen ej mindre uppläsas i kyrkan i den eller de socknar, där fiskevattnet är beläget, än även införas i tidning inom orten.

Finnes saken angå fiskevatten, tillhörigt kronan eller allmän inrättning, och är ej boställshavare eller arrendator jämlikt 31 § 2 mom. första stycket behörig att för fiskevattnet föra talan, varde ombud till bevakande av kronans eller inrättningens rätt utsett av Konungens befallningshavande eller annan myndighet, som sådant må tillkomma; och give Konungens befallningshavande, då annan myndighet skall utse ombud, denna myndighet underrättelse om saken så tidigt, att ombudet kan tillstädeskomma vid förrättningen.

7 §.

Yppas vid förrättning giltig anledning till ovisshet, huruvida fiskevatten är skiftat eller icke, eller angående rätta sträckningen av ägo gräns i vattnet, och kan ej enighet uppnås, skall förrättningen inställas och förrättningsmannen om förhållandet göra anmälan hos Konungens befallningshavande, som förklarar frågan om gemensambetsfiskes inrättande förfallen.

8 §.

Finnes förrättningsmannen för fiskets ändamålsenliga utövande erforderligt, att gemensambetsfisket skall omfatta jämväl vatten, som icke avses i ansökningen, uppskjute han förrättningen och göre om förhållandet anmälan hos Konungens befallningshavande med uppgift å detta vattens belägenhet och omfattning, de ytterligare fastigheter, saken förmenas angå, samt ägarnas och innehavarnas namn och hemvist, varefter befallningshavanden föranstaltar om att enligt 6 § den nya tiden för förrättningen kungöres och allmänt ombud, om sådant erfordras, varder utsett.

9 §.

Är fiskevattnet ej i sin helhet oskift, och träffas icke enhällig överenskommelse om grunden för beräkning av delaktigheten i gemensambetsfisket och av delägarnas rösträtt, skall uppskattning verkställas av värdet å den årliga avkastning, som fisket i varje särskild del av fiskevattnet, vari fiskerätt tillkommer en delägare eller flera delägare samfällt, kan beräknas lämna vid sådan utövning av fisket, att fisktillgången icke förminsas. Om fiskerätt i viss del av fiskevattnet tillkommer flera delägare samfällt, skall för en var av dem uträknas, huru stor del av det uppskattade värdet å samfällighetens årliga avkastning belöper å honom efter hans lott i samfälligheten.

Vid uppskattningen skall förrättningsmannen, om någon delägare det påkallar, biträdas av två för sakkunskap och pålitlighet kända, med fiskeriförhållandena i orten förtrogna gode män, vilka utses av delägarna eller, därest de icke om valet sänjas, av Konungens befallningshavande på anmälan av förrättningsmannen. Uppkomma mellan förrättningsmannen och gode männen olika meningar, gälle den mening, om vilken de flesta förena sig.

10 §.

Förrättningsmannen skall föranstalta om fullständig utredning av alla på frågan inverkan omständigheter och därefter för delägarna framlägga utlåtande, med angivande särskilt, huruvida han anser gemensamhetsfiske böra inrättas i fiskevattnet, samt huru fisket enligt hans åsikt lämpligast skall nyttjas. Anser förrättningsmannen fiskets brukande av delägarna var för sig enligt fastställd plan kunna ifrågakomma, skall han uppgöra och i utlåtandet framlägga förslag till plan.

11 §.

Sedan förrättningsmannens utlåtande framlagts, skall inför honom anställas omröstning angående frågan, huruvida gemensamhetsfiske skall inrättas, så ock för huru många år sådant fiske skall komma till stånd samt om fiskets upplåtande på arrende eller antagande av plan för fiskets brukande av delägarna var för sig; och skall härvid frågan om gemensamhetsfiskes inrättande företagas till avgörande efter övriga nu nämnda frågor, om någon delägare det yrkar.

För beslut om gemensamhetsfiskes inrättande erfordras beträffande fiskevatten, som är i sin helhet oskift, mer än hälften och i fråga om annat fiskevatten minst två tredjedelar av samtliga delägares rösttal.

Delägare, som gjort ansökning om förrättningsmans förordnande, vare ej därav förhindrad att rösta mot inrättande av gemensamhetsfiske.

12 §.

Förrättningen skall avslutas med tillkännagivande att, om någon finner sig befogad till påminnelser i fråga om gemensamhetsfiskets inrättande eller tillgodogörande eller beträffande uppskattning och uträkning, varom i 9 § förmäles, sådana påminnelser må ingivas till Konungens befallningshavande före klockan tolv å trettionde dagen från avslutningen.

Förrättningsmannen åligger att ofördröjligen till Konungens befallningshavande insända det vid förrättningen förda protokoll jämte övriga handlingar angående saken.

13 §.

Hava till Konungens befallningshavande inkommit handlingar, utvisande, att delägarna utan förrättning, varom ovan sägs, träffat överenskommelse om inrättande av gemensamhetsfiske, och är ej sådant fall för handen, att enligt 5 § förrättning bort hållas, låte Konungens befallningshavande genom kungörelse, som skall införas i länskungörelserna och tidning inom orten samt uppläsa i kyrkan i den eller de socknar, där fiskevattnet är beläget, tillkännagiva, att handlingarna äro tillgängliga hos befallningshavanden och att påminnelser i ärendet må till honom ingivas före klockan tolv å trettionde dagen från den dag, då kungörelsen upplästs i kyrkan, eller, om den upplästs å olika dagar i särskilda socknars kyrkor, från den dag, då den sist blivit uppläst. Konungens befallningshavande höre ock statens fiskeritjänsteman.

14 §.

Beslut om inrättande av gemensamhetsfiske varde av Konungens befallningshavande fastställt, om med hänsyn till fiskevattnets gränser och omfattning samt förhållandena i övrigt sådant fiske finnes böra inrättas.

15 §.

Hava delägarna ej bestämt viss dag, från vilken beslutet om gemensamhetsfiskes inrättande skall äga tillämpning, eller infaller av dem utsatt dag, innan Konungens befallningshavandes beslut om fastställelse vinner laga kraft, skall befallningshavanden bestämma dagen.

Om gemensamhetsfiskes nyttjande av delägarna i bolag.

16 §.

Gemensamhetsfiske skall nyttjas av delägarna i bolag, om de enhälligt överenskomma därom.

Nyttjas gemensamhetsfiske på nu angivet sätt, äge denna lag ej tillämpning beträffande delägarnas inbördes förhållande och ordnandet av deras gemensamma angelägenheter.

Om gemensamhetsfiskes upplåtande på arrende.

17 §.

För beslut, att gemensamhetsfiske skall upplåtas på arrende, erfordras samma röstövertikt som för beslut om gemensamhetsfiskes inrättande i fiskevattnet. Beslut om att dylik upplåtelse skall ske varde underställt Konungens befallningshavande, som, därest beslutet finnes i laga ordning tillkommet, fastställer det till efterrättelse.

18 §.

Utarrenderingen skall ske å offentlig auktion, om ej delägarna enhälligt överenskomna om annat förfaringssätt; och varde gjorda anbud prövade av delägarna vid auktionen eller å sammanträde, som vid auktionen utsattes att hållas sist å tionde dagen därefter.

Menar delägare, att, med avseende å anbudens beskaffenhet eller i övrigt föreliggande förhållanden, anbud, som godkänts, icke bort antagas, må han före klockan tolv å tjugonde dagen från anbudets godkännande klaga hos Konungens befallningshavande; och äge befallningshavanden, därest det finnes uppenbart, att delägarnas gemensamma bästa icke tillvaratagits, förordna, att ny auktion skall hållas.

19 §.

Behållen arrendeavgift skall fördelas efter delaktigheten i gemensamhetsfisket, om ej delägarna besluta att använda dylik avgift till åtgärder för fiskets främjande.

Är gemensamhetsfiske utarrenderat till delägare, må han vid erläggande av arrendeavgiften avdraga vad av behållningen å honom belöper efter hans delaktighet i fisket.

20 §.

Sedan beslut fattats om gemensamhetsfiskes upplåtande på arrende, vare beslut att, med ändring av vad sålunda bestämts, fisket skall brukas av delägarna var för sig enligt fastställd plan icke giltigt, därest ej delägare med mer än hälften av samtliga delägares rösttal förenat sig om beslutet.

Om gemensamhetsfiskes nyttjande av delägarna var för sig enligt fastställd plan.

21 §.

Skall gemensamhetsfiske nyttjas av delägarna var för sig enligt fastställd plan, varde plan av dem antagen.

Dylik plan skall innehålla föreskrifter om beskaffenheten och antalet av de fiskredskap, som varje delägare må vid fisket begagna, samt, då fråga är om oskift fiskevatten, angiva den ordning, i vilken delägarna må använda de olika fiskeplatserna. I planen må jämväl införas bestämmelser om viss fredningstid för särskilda fiskslag och om avsättande av fredningsområden ävensom förbud mot fångande av fisk under viss storlek, stadganden, som möjliggöra tillsyn därå att delägare icke använder andra eller flera redskap än honom tillkommer, samt andra bestämmelser, som kunna tjäna till främjande av fisket eller förekommande av tvist mellan delägarna.

Ej må någon i plan tilläggas rätt att fiska i annan delägars fiskevatten, med mindre denne lämnat medgivande därtill.

22 §.

Antagen plan för gemensamhetsfiskes brukande skall underställas Konungens befallningshavande, som tillser huruvida planen tillkommit i laga ordning samt överensstämmer med lag och författning, så ock, därest delägare gjort påminnelse i sådant hänseende, huruvida planen kränker dennes enskilda rätt eller icke är tjänlig för fiskets främjande.

Är ej planen antagen vid förrättning, varom i 5 § förmåles, skall tillfälle att avgiva påminnelser ofördröjligen beredas delägarna enligt vad i 13 § sägs.

Planen skall av Konungens befallningshavande antingen oförändrad fastställas eller ogillas. Vägras fastställelse, skall skäl därför uppgivas.

23 §.

Har i plan för fiskevatten, som ej är i sin helhet oskift, upptagits bestämmelse om avsättande av fredningsområde, och lider delägare, inom vars fiskevatten området skall avsättas, genom sådan åtgärd intrång i sin

fiskerätt, må bestämmelsen ej mot honom tillämpas, med mindre ersättning för intrånget beredes honom.

Erinran härom skall införas i beslut om fastställelse å plan, som nyss är sagd.

24 §.

Träffas ej överenskommelse angående ersättning, varom i 23 § förmäles, skall ersättningen av tre ojäviga skiljemän fastställas till visst belopp i penningar eller varor att årligen förskottsvis utgå. Bland skiljemännen skall en utses av den till ersättning berättigade och en av övriga delägare, varefter de sålunda utsedda tillkalla den tredje, som skall vara skiljemännens ordförande. Tredskas någondera parten att utse skiljeman, eller kunna de utsedda ej förena sig om valet av den tredje, äge domaren eller utmätningsmannen i orten att förordna om valet.

Den, som ej nöjes med de flesta skiljemännens mening eller, om alla äro av skilda meningar och dessa ej kunna till varandra jämkas, med vad ordföranden säger, äge att draga tvisten under rättens prövning, så framt han instämmer sin talan sist å nittionde dagen från det skiljemännens beslut tillställdes honom; och skall i beslutet lämnas tydlig hänvisning om vad den missnöjde har att iakttaga för tvistens dragande under rättens prövning. Ställes hos Konungens befallningshavande pant eller borgen för ersättning, som, utöver vad skiljemännen bestämt, kan varda fastställd, äge befallningshavanden förordna, att bestämmelsen om fredningsområde må, ändå att den till ersättning berättigade söker ändring i skiljemännens beslut, genast tillämpas mot erläggande tillsvidare av ersättning enligt samma beslut.

25 §.

Fastställd plan skall, om den ej av Konungens befallningshavande jämlikt 35 § förklaras skola upphöra att gälla, lända till efterrättelse, intill dess bolag bildats för gemensamhetsfiskets nyttjande, eller ny plan eller beslut om fiskets upplåtande på arrende efter vunnen fastställelse trätt i tillämpning.

Bestämmelser om syssloman samt vissa bestämmelser om delägarnas sammanträden och beslut.

26 §.

Delägarna i gemensamhetsfiske skola, om de äro flera än tre eller eljest någon, vars rätt är därav beroende, det yrkar, utse syssloman att

uppbära och omhänderhava samt, i den mån det skall ske, fördela delägarna samfällt tillkommande medel ävensom mottaga uppsägning och annat meddelande, som rör fisket.

Utse ej delägarna syssloman, då sådant skall ske, äge Konungens befallningshavande att på ansökan av någon, vars rätt är därav beroende, utse syssloman. Delägare eller den, som enligt 31 § äger föra hans talan, vare, om han av Konungens befallningshavande utses till syssloman, skyldig mottaga uppdraget utan rätt till arvode för dess utförande; äge dock att efter fem år avgå och vare sedermera ej skyldig ånyo mottaga befattningen, förrän ytterligare fem år förflutit.

Syssloman må genom delägarnas beslut entledigas, dock att av Konungens befallningshavande utsedd syssloman skall innehava befattningen, till dess hos befallningshavanden visats, att delägarna utsett annan syssloman och att denne åtagit sig uppdraget.

27 §.

Huru delägarna skola kallas till sammanträde bestämmes, sedan dem beretts tillfälle att yttra sig i ämnet, av Konungens befallningshavande, då beslut om gemensamhetsfiskes inrättande fastställles.

Om tid och ort för sammanträde bestämme delägarna. Syssloman må ock utlysa sammanträde, som han finner erforderligt. Påfordra delägare med minst en tiondel av samtliga delägares rösttal hos syssloman sammanträde för uppgivet ändamål, skall sammanträde utlysas. Har syssloman ej senast fjorton dagar efter sådan påfordran utlyst sammanträde att hållas inom fjorton dagar, åligger det, på anmälan av delägare, domaren eller utmätningsmannen i orten att ofördröjligen utlysa sammanträde. Lag samma vare, om syssloman ej finnes och val av syssloman skall ske.

Vid sammanträde föres ordet av den, som de närvarande därtill utse. Protokoll skall vid sammanträde föras genom ordförandens försorg.

28 §.

Ej må genom beslut av delägarna tillskott i penningar, varor eller arbete åläggas delägare, som ej biträtt beslutet; ej heller må annorledes än genom enhällig överenskommelse mer än hälften av influten arrendavgift anvisas till åtgärder för fiskets främjande.

29 §.

Vid omröstning i andra frågor än de i 1, 17, 20 och 33 §§ omförmälda må icke för någon delägare beräknas mer än en tredjedel av de i omröstningen deltagandes sammanlagda rösttal.

Då ej annat är för visst fall stadgat, gälle den mening, som erhåller högsta rösttalet, eller, vid lika rösttal, den mening, varom de flesta röstande förenat sig. Äro även efter sådan beräkning rösterna lika delade, avgöres val genom lottning, men gälle i annan fråga den mening, som biträdes av ordföranden vid sammanträdet eller, därest omröstning sker under förrättning, varom ovan sägs, av förrättningsmannen.

Har delägare avgivit anbud vid auktion enligt 18 §, må han ej deltaga i prövningen av de gjorda anbuden, och äge ej heller delägare, som ensam eller jämte andra arrenderar gemensamhetsfisket, deltaga i avgörandet av fråga om gemensamma medels användande till åtgärder för fiskets främjande eller av annan fråga, vari han såsom arrendator kan vänta nytta eller skada av delägarnas beslut.

30 §.

Delägarna må åt syssloman eller annan av dem utsedd person uppdraga sin beslutanderätt i fråga, för vars avgörande ej erfordras enhällig överenskommelse eller viss röstövertikt.

31 §.

1 mom. Innchavare av stadgad åborätt till fastighet, som tillhör kronan eller allmän inrättning, vare i avseende å tillämpningen av denna lag att anse såsom ägare av fastigheten.

2 mom. Boställshavare, som själv brukar bostället, och arrendator av boställe, som är i författningsenlig ordning utarrenderat, äge föra talan för fiskevatten, som han i nämnda egenskap äger nyttja. Samma rätt tillkomme arrendator av annan genom offentlig myndighet utarrenderad fast egendom.

Är eljest fast egendom utarrenderad, tillkomme, om ej annat förbehåll skett, den rätt nyss är sagd arrendatorn; dock må ej utan upplåtaretarens samtycke arrendatorn lämna medgivande, som i 21 § tredje stycket omförmäles, eller deltaga i beslut

i fråga om bestämmande av särskild beräkningsgrund för delaktigheten i gemensamhetsfiske eller för delägares rösträtt enligt vad i 4 § sägs eller

i frågor, som omförmälas i 1, 17, 20 och 33 §§.

Såväl ägare som boställshavare och arrendator vare berättigad:

att jämlikt 9 § påkalla biträde av gode män vid förrättnings företagande,

att enligt vad i 11 § sägs yrka, att omröstning rörande vissa frågor skall äga rum, innan frågan om gemensamhetsfiskes inrättande företages till avgörande,

att jämlikt 18 § klaga över prövningen av arrendebud,

att enligt 24 § klandra skiljemäns beslut,

att ingiva påminnelser i de fall, då sådant enligt denna lag i allmänhet är tillåtet, samt

att åtala förseelse, varom i 37 § förmäles.

32 §.

Vad delägarna beslutat i fråga, som ankommer på deras avgörande, gälla mot ny delägare.

Om ändring av grunderna för gemensamhetsfiske samt om gemensamhetsfiskes upphörande.

33 §.

Ändring av området för gemensamhetsfiske må ej ske, med mindre beslut därom biträdes dels av delägare i det ursprungliga området, vilka äga minst två tredjedelar av delägarnas hela rösttal, dels ock av delägare i det vatten, om vars tilläggande eller avskiljande fråga är, med det rösttal, som erfordras för beslut om gemensamhetsfiskes inrättande i samma vatten. Beslut om sådan ändring skall underställas Konungens befallningshavande, som, därest ändringen finnes lämpligen böra äga rum, fastställer beslutet till efterrättelse.

I avseende å ändring, som i första stycket sägs, äge vad i 5—13 §§ är stadgat motsvarande tillämpning. Är fråga om tillökning av gemensamhetsfiskes område, skall vad i 9 § stadgas om uppskattnings företagande äga tillämpning jämväl med avseende på det ursprungliga området, utan hänsyn till om uppskattning beträffande detta område förut skett. Är däremot fråga allenast om fiskevattens avskiljande, må förnyad upp-

skattning ej företagas, med mindre Konungens befallningshavande, sedan tillfälle beretts delägarna att yttra sig och förrättningsmannen blivit hörd, finner nödigt att förordna om uppskattnings företagande.

34 §.

Har efter gemensamhetsfiskes inrättande fiskevatten, som ingår däri, blivit delat, och erfordras för bestämmande av det å varje del belöpande rösttal sådan uppskattning, som i 9 § omförmäles, äge Konungens befallningshavande, på ansökan av delägare i fiskevattnet, förordna om förrättning för sådan uppskattning.

Finnes till följd av fastighets delning erforderligt att vidtaga jämkning i fastställd plan för gemensamhetsfiskes brukande, förordne därom Konungens befallningshavande på ansökan av delägare i fastigheten. Innan ärendet företages till avgörande, skall tillfälle att ingiva påminnelser beredas delägarna enligt vad i 13 § sägs samt statens fiskeritjänsteman höras eller ock förrättning på stället företagas, om Konungens befallningshavande finner sådan erforderlig.

35 §.

Har under en sammanhängande tid av tre år gemensamhetsfiske icke varit på arrende upplåtet och ej heller överenskommelse om fiskets nyttjande i bolag eller fastställd plan för fiskets brukande varit gällande, äge Konungens befallningshavande, på ansökan av delägare, förklara beslutet om gemensamhetsfiskes inrättande förfallet.

Om genom fiskevattens användande för annat ändamål än fiske eller i följd av sjösänkning, naturhändelse eller annan omständighet gemensamhetsfiske undergått väsentlig förändring till beskaffenhet eller gränser, äge Konungens befallningshavande, efter ansökan av delägare, antingen förklara beslutet om gemensamhetsfiskes inrättande förfallet eller förordna om förrättning för uppskattning enligt 9 § eller för uppgörande av förslag till ny plan för fiskets brukande eller ock, om sådan plan antagits utan förrättning, bereda delägarna tillfälle att avgiva påminnelser enligt vad i 13 § sägs; och äge Konungens befallningshavande, även om icke ny plan antages och av befallningshavanden fastställes, förklara, att förut fastställd plan skall upphöra att gälla.

Konungens befallningshavande må ej förklara beslut om gemensamhetsfiskes inrättande förfallet, innan delägarna enligt vad i 13 § sägs erhållit tillfälle att ingiva påminnelser i ärendet samt statens fiskeritjänsteman blivit i saken hörd.

36 §.

Med avseende å förrättning, som jämlikt 34 eller 35 § skall företagas, gälle i tillämpliga delar vad i 5, 6 samt 9—12 §§ är stadgat.

Straffbestämmelser.

37 §.

Den, som i följd av gemensamhetsfiskes inrättande allenast äger rätt att meta i honom tillkommande vatten men likväl där idkar annat slag av fiske, så ock den, som fiskar i strid mot fastställd plan, dömes, om ej gärningen är belagd med straff i allmänna strafflagen, till böter från och med fem till och med etthundra kronor.

Förseelse, varom nu är sagt, må ej, därest den endast förnärmar enskild persons rätt, åtalas av annan än delägare i gemensamhetsfisket eller arrendator av fisket.

38 §.

Böter, som ådömas enligt 37 §, skola tillfalla kronan. Saknas tillgång till deras fulla gäldande, skola de förvandlas enligt allmänna strafflagen.

Särskilda bestämmelser.

39 §.

För förrättning, varom i 5 och 9 §§ sägs, skall utgå ersättning till förrättningsmannen och gode män enligt vad särskilt stadgas. Ersättning, som ej av allmänna medel gäldas, jämte kostnad för kungörelser och annat, som för förrättningen är av nöden, skall sökanden genast förskjuta. Kommer gemensamhetsfiske till stånd, gäldas sådan ersättning och kostnad av delägarna efter vars och ens delaktighet i gemensamhetsfisket; dock vare boställshavare samt arrendatorer, som i 31 § 2 mom. första stycket avses, pliktiga gälda vad av ersättningen och kostnaden belöper å fiskevatten, som av dem innehavas.

Vad i första stycket stadgas äge motsvarande tillämpning i avseende å förrättning, som jämlikt 33, 34 eller 35 § skall företagas.

40 §.

Beslut, som Konungens befallningshavande jämlikt denna lag meddelar, skall införas i länskungörelserna och tidning inom orten samt uppläsas i kyrkan i den eller de socknar, där fiskevattnet är beläget.

Mot Konungens befallningshavandes beslut må talan fullföljas hos Konungen genom besvär, vilka skola till vederbörande statsdepartement ingivas före klockan tolv å sextionde dagen från den dag, då beslutet upplästs i kyrkan, eller, därest beslutet upplästs å olika dagar i särskilda socknars kyrkor, från den dag, då det sist blivit uppläst.

Beslut, varigenom plan för gemensamhetsfiskes brukande fastställts, lände till efterrättelse utan hinder av förd klagan.

41 §.

Sträcker sig fiskevatten, om vilket fråga är, genom två eller flera län, höre ärendet under Konungens befallningshavande i det län, där största delen av fiskevattnet är belägen; dock att, sedan befallningshavanden i visst län meddelat förordnande för förrättningsman jämlikt 5 § eller, utan att förrättning företagits, fastställt beslut om gemensamhetsfiskes inrättande, samme befallningshavande städse skall fortfarande handlägga ärenden angående gemensamhetsfisket.

42 §.

Den rätt, vilken tillkommer ägare av fiske, varmed äganderätt till grunden ej är förenad och som avser fångst av allenast visst eller vissa fiskslag, skall ej beröras av gemensamhetsfiskes inrättande.

Har, innan denna lag trätt i kraft, fiskevatten utarrenderats, antingen särskilt för sig eller under sådana villkor att avtalet uppenbarligen avser huvudsakligast fiskerätten, eller har före denna lags trädande i kraft rätt att fiska i vatten upplåtits annorledes än genom utarrendering av vattnet, och inrättas gemensamhetsfiske, som omfattar jämväl sådant fiskevatten, vare godkännande av fiskerättens innehavare erforderligt för giltigheten av beslut att upplåta gemensamhetsfisket på arrende.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 11 kap. 13 § rättegångsbalken.

Härigenom förordnas, att 11 kap. 13 § rättegångsbalken skall erhålla följande ändrade lydelse:

I mål angående gruva, som tillhör flera gemensamt, må stämning å delägarna delgivas gruvföreståndaren; och svare denne delägarna för att ofördröjligen stämningen föredrages å stämma eller i besannad avskrift överlämnas till varje delägare.

Skola delägarna i gemensamhetsfiske, för vilket syssloman är utsedd, stännas i sak, som rör gemensamhetsfisket, må stämningen delgivas sysslomannen; och svare denne delägarna för att stämningen ofördröjligen föredrages å sammanträde med delägarna eller i besannad avskrift överlämnas till en var av dem.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 10, 13 och 14 §§ i lagen den 27 juni 1896 om rätt till fiske.

Häri genom förordnas, att 10, 13 och 14 §§ i lagen den 27 juni 1896 om rätt till fiske skola erhålla följande ändrade lydelse:

10 §.

Oskift fiskevatten må alla, som däri äga del, bruka efter ty de kunna sämjas. Sämjas de ej, lägge rätten dem emellan, huru fisket utan förfång för någon av dem må nyttjas. Fiskebyggnad have ock en var lov att uppföra allt efter som han äger del i samfälligheten och lägenhet därtill finnes. Är ej lägenhet för varje delägare att uppföra särskild fiskebyggnad, bjude den, som vill bygga, de övriga att deltaga; vilja de ej, och prövar rätten, att byggnaden kan göras utan skada för dem, bestämme rätten, på vad sätt, villkor och tid byggnaden må uppföras och nyttjas.

I oskift fiskevatten må ej en delägare utan de flesta övrigas samtycke upplåta fiskerätt åt någon, som ej är delägare.

Vad i denna § är stadgat skall ej äga tillämpning beträffande fiskevatten, som utgör gemensamhetsfiske eller ingår i sådant fiske.

13 §.

Om gemensamhetsfiske så ock om lapparnas rätt till fiske i vissa delar av riket gälle vad särskilt är stadgat.

14 §.

Fast eller rörlig fiskredskap, som kan hindra fisken att framgå, må ej utsättas i kungsådra.

I älv, ström, å eller sund, där kungsådra ej finnes, men fisken har sitt drev, skall en sjättedel av bredden i djupaste vattnet lämnas fri från redskap, varom nyss är sagt, där ej Konungens befallningshavande efter rättägandes och sakkunnigs hörande giver lov till redskapens användande. Är i ty fall fråga om fiskebyggnad, som kan förorsaka uppdämning, lände jämväl till efterrättelse vad därom är särskilt stadgat.

Har vatten, däri fisket är gemensamhetsfiske, gemenskap med annat vatten endast genom sådant sund, tillflöde eller avlopp, där kungsådra ej finnes, må Konungens befallningshavande, på ansökan av delägarna i gemensamhetsfisket, efter rättägandes och sakkunnigs hörande giva delägarna lov att avstänga samma sund, tillflöde eller avlopp medelst anordning, som hindrar fisken att framgå, dock att, där fråga är om anordning, som kan förorsaka uppdämning, vad om fiskebyggnad för ty fall är stadgat jämväl skall lända till efterrättelse.

Protokoll öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott fredagen den 24 maj 1912.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve EHRENSVÄRD,
Statsråden PETERSSON,
SCHOTTE,
BERG,
BERGSTRÖM,
PETRÉN,
STENSTRÖM,
LARSSON,
SANDSTRÖM.

Efter gemensam beredning med chefen för jordbruksdepartementet anförde chefen för justitiedepartementet statsrådet Sandström följande.

»Genom proposition den 31 december 1908 framlades för riksdagen förslag till lag om gemensamhetsfiske samt lag angående ändrad lydelse af 10, 13 och 14 §§ i lagen om rätt till fiske den 27 juni 1896.

Dessa förslag grundade sig väsentligen på ett af tillkallade sakkunniga inom jordbruksdepartementet den 30 april 1907 afgifvet betänkande med förslag till lag om fiskeriområden samt lag angående ändrad lydelse af 10 och 14 §§ i lagen om rätt till fiske. Enligt remiss den 22 juni 1907 infordrades utlåtanden öfver nämnda förslag från landtbruksstyrelsen och genom denna från Kungl. Maj:ts befallningshafvande, hvilka skulle inhämta yttranden af hushållningssällskapens förvaltningsutskott och lämna allmänheten tillfälle att yttra sig i ämnet. Sedan emellertid förslaget till lag om fiskeriområden inom justitie- och jordbruksdepartementen i vissa hänseenden underkastats omarbetning och därvid bland annat dess rubrik förändrats till förslag till lag om föreningsfisken, föreskrefs genom remiss

*Tidigare
förslag.*

den 16 augusti 1907, att myndigheterna skulle i sina utlåtanden i ämnet taga hänsyn äfven till det omarbetade förslaget eller, om utlåtanden redan afgifvits, inkomma med de vidare yttranden, hvartill omarbetningen kunde finnas föranleda. I anledning af de utlåtanden, som afgåfvos på grund af remisserna, gjordes förslagen inom justitiedepartementet till föremål för ytterligare bearbetning, och inhämtades därefter högsta domstolens utlåtande öfver förslag dels till lag om föreningsfiske dels till lag angående ändrad lydelse af 13 och 14 §§ i lagen om rätt till fiske. Högsta domstolen framställde åtskilliga anmärkningar mot förslagen, och med hänsyn härtill fingo dessa, innan de genom berörda proposition förelades 1909 års riksdag, inom justitiedepartementet undergå förnyad omarbetning, hvarvid jämväl de föreslagna lagarnas rubriker ånyo förändrades.

Inom riksdagen röntes förslagen icke framgång. Lagutskottet hemställde, att propositionen icke måtte af riksdagen bifallas, och denna hemställan godkändes af båda kamrarna, hvarefter riksdagens beslut anmälades för Kungl. Maj:t genom skrifvelse den 27 april 1909.

*Riksdagens
skrifvelse
den 20 maj
1902.*

Då jag nu anhåller att få ånyo upptaga detta ärende till behandling, vill jag först erinra om, att initiativet till lagstiftning i ämnet utgått från riksdagen.

I skrifvelse till Kungl. Maj:t den 20 maj 1902 anförde sålunda riksdagen följande.

Den allmänna erfarenheten under senare tider gifve tyvärr vid handen, att fisket flerstädes i landet, äfven där det fordom varit mycket gifvande och utgjort för befolkningen en god inkomstkälla, betydligt aftagit samt i vissa trakter minskats i den grad, att det nu icke kunde med fördel idkas. Orsakerna därtill vore mångahanda: en stegrad odling af landet och i samband därmed skeende sänkningar och tappningar af sjöar och vattendrag, industriens utveckling, anläggning af industriella verk och inrättningar invid vattendragen och därmed förenade nödvändiga dammbyggnader, utsläppande af affallsämnen m. m. i vattnet, allt detta hade i väsentlig mån bidragit att minska fisket och utöfva en menlig inverkan på detsamma. I bristande tillsyn å efterlefnaden af de för fiskerinäringens vård befintliga föreskrifter syntes man hafva en ytterligare orsak till berörda förhållanden. Slutligen torde äfven gällande lag om rätt till fiske vara en af de bidragande orsakerna till att fisket i allmänhet bedrifvits utan hänsyn till dess fortfarande bestånd. När fiskevattnet nämligen icke skiftats mellan delägarna i detsamma, hade dessa rätt att bruka fiskevattnet eftersom de kunde sämjas, och däraf hade ofta blifvit följd, att mången, som därstädes ägde fiskerätt, sökte att i största möjliga måtto för egen del tillgodogöra sig fisket. Sålunda hade fisket på många ställen

antagit arten af ett slags roffiske, som naturligtvis i hög grad måste menligt inverka på fiskstammens bestånd.

I främmande länder, där fiskerinäringen befunne sig på en högre ståndpunkt, hade man sökt åstadkomma ett med god hushållning öfverensstämmande fiske genom att införa bestämmelser om s. k. fiskeriföreningar, bildade af de fiskeberättigade i större sammanhängande fiskevatten. Dessa föreningars uppgift vore att för deras medlemmars räkning på ett rationellt sätt och med hänsyn såväl till den bästa möjliga afkastning af fisket som äfven till fiskstammens bevarande och förökande bedrifva fisket antingen genom särskildt antagna fiskare eller genom fiskets utarrendering. Genom dessa föreningar åstadkommes en bättre ordning och uppsikt öfver fisket än eljest, äfvensom att detta på ett mera tillfredsställande sätt sköttes, än om hvarje fiskevattenägare själf skulle drifva fisket. Dylika fiskeriföreningar syntes icke i vårt land på grund af gällande lag om rätt till fiske kunna åstadkommas annat än genom frivillig öfverenskommelse mellan *samtliga* delägare i fiskevattnet och sålunda omöjliggöras genom blott en enda delägars vägran att inträda i föreningen.

Skrifvelsen slutade med hemställan, att Kungl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, huruvida och i hvad mån åtgärder i ofvannämnda och vissa andra i skrifvelsen angifna afseenden lämpligen kunde vidtagas för främjande och upphjälpare af Östersjö- och sötvattensfisket, samt där-efter till riksdagen inkomma med förslag i ämnet.

I ofvannämnda af sakkunniga den 30 april 1907 afgifna utlåtande framhölls likaledes, att gällande bestämmelser om fiskerätt i oskift fiskevatten otvifvelaktigt icke vore ägnade att befordra en rationell fiskevård. Delägarna hade rätt att bruka dylikt vatten efter ty de kunde sämjas; kunde de ej sämjas, skulle frågan, huru fisket utan förfång för någon af dem finge nyttjas, afgöras af domstol. De fall, då sådan fråga dragits under domstols pröfning, vore lätt räknade. Kostnaderna för rättegången öfverstege väl i allmänhet den afkastning, som en delägare kunde hoppas att vinna äfven under flera års utöfning af sitt fiske, helst ifall delägarna någon längre tid i större omfattning gjort bruk af sin fiskerätt. Sålunda utöfvade delägarna i oskift fiskevatten fisket »efter ty de kunna sämjas», det vill säga enhvar sökte att tillgodogöra sig så mycket som möjligt för tillfället utan att tänka på framtiden, och det intresse för vidtagande af åtgärder till fiskets förkofrande, som kunde förefinnas, förslappades lätt, ty, äfven om dessa åtgärder icke blefve alldeles resultatlösa, vore det föga utsikt, att frukten af dem skulle komma just den, som vidtagit åtgärderna, till godo. Följden af dylikt utöfvande af fiske blefve ofta den, att fisktillgången gradvis förminskades, till dess den slutligen nedsjönke till en ren

*Hufvud-
grunderna
för den
föreslagna
lagstiftning-
gen.*

obetydlighet. Hvad sålunda yttrats angående oskift fiskevatten hade sin giltighet äfven i fråga om sådana fall, då ett sammanhängande fiskevatten ägdes af flera personer med hvar sitt område i vattnet. En af dessa personer kunde, utan att öfverträda gällande lag, genom ett öfverdrifvet utöfvande af fisket inom sitt område nedbringa fisktillgången i hela vattnet till en obetydlighet, helst om ett flertal lekplatser skulle finnas inom hans område. Att öfriga ägare af fiske i vattnet då uppgåfve alla försök att verka för en rätt fiskevärd vore ju förklarligt. Äfven vore att märka, att rationell fiskedrift icke kunde med fördel idkas inom område af allt för ringa omfattning.

Angående hufvudgrunderna för ändring af lagstiftningen i ämnet yttrade de sakkunniga följande.

För att beträffande visst fiskevatten, som tillhör flera personer, en sammanslutning för fiskets ordnande skall kunna mellan delägarna åstadkommas äfven i det fall, att icke samtliga delägare frivilligt deltaga i sammanslutningen, erfordras stadganden i lag, enligt hvilka den, som motsätter sig bildandet af sådan sammanslutning, kan tvingas att ställa sig till efterrättelse de öfrigas beslut. Dylika stadganden föranleda en inskränkning i den fria dispositionsrätt, som i allmänhet tillkommer en fastighetsägare i fråga om hans fastighet och hvad därtill hörer, samt böra uppenbarligen meddelas endast i sådana fall, då genom dem befordras ett allmänt intresse af den vikt, att den enskildes anspråk på att varda bibehållen vid ett oinskränkt utöfvande af sina rättigheter måste träda tillbaka. Ett dylikt fall måste anses vara för handen här, då det gäller en national-ekonomisk fråga af så stor betydelse som fiskerinäringens höjande från den låga standpunkt, den nu intager i vårt land. Planmässigt bedrifvande af fisket torde för öfrigt i längden vara till fördel för ägaren, äfven om han under ett eller annat år erhåller mindre inkomst af sitt fiske, än som skulle vunnits genom utöfvande af roffiske.

Gentemot förslaget att i vår lagstiftning införa stadganden af den art, som ofvan nämnts, torde möjligen invändas, att för den händelse flertalet delägare i ett vatten vilja sammansluta sig, men möta motstånd från någon eller några delägare, de förra kunna bilda förening för sina andelar af vattnet, sedan dessa andelar, för det fall att vattnet är oskift, blifvit genom laga skifte bestämda. Nu är ju enligt gällande lagstiftning, beträffande först oskift fiskevatten, delägarnas rättighet att erhålla skifte inskränkt till det fall, att skifte utan öfriga delägares förfång kan ske, hvilket ofta nog icke är händelsen, helst där vattnet är af mindre omfattning och delägarna många, ty om, då skifte är sökt, det befinnes, att de olika lotter i vattnet, hvilka genom skiftet skulle bildas, blefve så små,

att själfständig fiskedrift ej kunde i afsevärd omfattning idkas inom en sådan lott, lärer det sökta skiftet anses lända delägarna till förfång och således skiftesvitsord fränkännas sökanden. Vidare är skiftesförrättning, om sådan kommer till stånd, förenad med dryga kostnader, hvarförutom resultatet däraf till följd af bristande kännedom om rätta värdet å de olika fiskeplatserna kan komma att blifva mindre tillfredsställande. Har skifte emellertid skett eller tillhör vattnet från början olika ägare, hvilka hafva sina områden bestämda, så kan, såsom redan anförts, ägare af ett sådant område, hvilket direkt sammanhänger med de öfriga, genom öfverdrifvet utöfvande af fisket omintetgöra de öfriga fiskevattensägarnas alla försök att verka för en rationell skötsel af fisket, och helt säkert komme antalet sådana föreningar för utöfvande af fisket i vissa delar af ett sammanhängande vattenområde ej att blifva stort.

Om det sålunda ur allmän synpunkt måste anses nödvändigt, att en fiskerättsägare skall kunna mot sin vilja tvingas att ingå i en sammanslutning för fiskets ordnande, fordrar å andra sidan nödig hänsyn till den enskildes intresse, att inom sammanslutningen skall råda största möjliga frihet, så att icke genom flertalets beslut någon må kunna mot sitt bestridande påläggas inskränkningar i sin handlingsfrihet eller annat tvång, utöfver hvad ändamålet med sammanslutningen nödvändigt kräfver.'

Sammanslutningar mellan fiskerättsägare skulle enligt de sakkunnigas förslag åstadkommas genom att fiskevatten förklarades utgöra ett fiskeriområde. Beträffande sättet för fiskets utöfvande inom dylika områden erinrade de sakkunniga om att i vissa tyska stater, där bestämmelser i samma syfte meddelats, delägarna förpliktats att antingen sköta fisket genom särskildt anställd fiskare eller ock utarrendera detsamma. Dessa två brukningssätt vore uppenbarligen de mest fördelaktiga såväl för fiskstammens vidmakthållande och förbättrande som för delägarnas ekonomi. Genom användande af någotdera utaf nämnda sätt för fiskets utöfvande förekommes sådan täflan mellan de olika delägarna i fråga om fiskets grundliga utnyttjande, som annars ej så lätt kunde undvikas, och finge en hvar delägare sin behöriga del af fiskevattnets afkastning. Enär fisket kunde bedrivas af ett fåtal personer och med ett begränsadt antal båtar och redskap, undvekes det slöseri med tid, arbetskraft och materiel, som nu orsakades däraf, att hvarje delägare hade sina redskap samt ofta, till följd af bristande yrkesskicklighet, utan nytta förspillde tid och arbete genom olämpligt sätt för yrkets bedrivande. Vidare komme yrkesskickligheten hos fiskets idkare att ökas, då fisket blefve ett hufvudyrke för vissa personer och icke endast idkades såsom binäring eller till tidsfördrif. Emellertid hade de sakkunniga ansett ett förbud mot utöfvandet af fiske inom fiskeriområde på

annat sätt än de två nu angifna icke vara att förorda, helst förhållandena stundom kunde vara sådana, att det skulle möta svåra hinder att åstadkomma en sammanslutning för utöfvande af fiske i visst vatten genom antagen fiskare eller arrendator. Fisket inom fiskeriområde borde, enligt de sakkunnigas åsikt, ock kunna utöfvas sålunda, att en hvar delägare ägde själf idka fiske i enlighet med gemensam plan. Fiskets bedrivande på detta sätt vore ur alla synpunkter att föredraga framför fiskets fria utöfvande utan annan reglering, än hittills i vårt land gällande bestämmelser föranledde. Åt delägarna i fiskeriområde måste det uppenbarligen öfverlämnas att afgöra, hvilket af ofvannämnda sätt för fiskets bedrivande skulle användas.

De sålunda angifna grunderna voro i det för 1909 års riksdag framlagda förslaget bibehållna med den förändring att, i enlighet med yrkande af högsta domstolen, bland formerna för gemensamhetsfiskes begagnande ej upptogs dess nyttjande för gemensam räkning genom af delägarna anställd fiskare utan i stället omnämndes fiskets nyttjande af delägarna i bolag och den närmare regleringen af denna form för fisket förklarades falla utanför den föreslagna lagens tillämpningsområde.

Äfven från riksdagens sida vunno samma grunder i hufvudsak bifall. I riksdagens skrifvelse den 27 april 1909 yttrades i sådant afseende följande.

Riksdagen har funnit de grundsatser, som fått sitt uttryck uti ifrågasvarande lagförslag om gemensamhetsfiske i många afseenden väl motsvara det ändamål, man med denna lagstiftning afsett att vinna. Sålunda är riksdagen villig godkänna förslaget hufvudprincip — att bereda möjlighet för fiskets rationellare utnyttjande med afseende å fiskevatten, däri flera äga del, äfven om en minoritet af mer kortsynta eller oföretagsamma delägare skulle sätta sig däremot. Då förslaget med afseende å sättet för realiserandet af denna möjlighet skiljer mellan tre olika fall, gemensamhetsfiskets nyttjande af delägarna i bolag, fiskets upplåtande på arrende och fiskets brukande enligt fastställd plan af delägarna hvar för sig, synes riksdagen denna anordning fullt motiverad. Lika med hvad förslaget härutinnan förutsätter, anser riksdagen, att arrende bör blifva den form för fiskevattnets användande, som man i verkligheten i främsta rummet med utsikt till framgång bör söka åstadkomma. Härigenom torde i allmänhet enklast vinnas det bästa resultatet såväl för fiskstammens vidmakthållande och förbättrande som för fiskeidkarnas och delägarnas ekonomi. Genom fiskets enhetliga bedrivande förekommes sådan för behållningen af fisket skadlig täflan mellan de olika delägarna ifråga om fiskets nyttjande, som eljest ofta icke kan förhindras. Äfven fiskets idkande af delägarna hvar för sig enligt särskild plan måste i allmänhet anses vara till sådan fördel

för fiskets rationella bedrivande, att för genomförande häraf enskildas till äfventyrs stridiga intressen i viss mån måste uppoffras. Planen skall nämligen enligt förslaget innefatta efter förhållandena lämpade bestämmelser till skydd för fiskyngel och fiskets fredande å lekplatser m. m. samt i öfrigt gifva regler för fiskets vidmakthållande och nyttiggörande för delägarna allt efter deras andel i fiskevattnet. Med de i förslaget uppställda förutsättningarna för tillkomsten af sistnämnda båda former för fiskets nyttjande har vunnits det för fiskenäringsen väsentliga i en sådan lagstiftning som den förevarande. När förslaget i öfriga fall bygger på grundvalen af enhällighet intressenterna emellan och därvid hänvisar till gällande lagstiftning om bolag beträffande delägarnas inbördes förhållande och ordnandet af deras gemensamma angelägenheter, synes riksdagen äfven detta hafva fog för sig.'

Att förslaget det oakadt icke antogs af riksdagen berodde på anmärkningar dels i vissa afseenden mot förslagets innehåll dels mot detsamma form. För de förra anmärkningarna kommer jag att sedermera närmare redogöra. I det senare hänseendet yttrade riksdagen att, om riksdagen redan med anledning af de anmärkta bristerna i sak, hvilkas afhjälpande icke utan svårighet skulle låtit sig verkställas inom riksdagen, kunde hysa tvekan om lämpligheten af förslagets upphöjande till lag, hade denna tvekan ytterligare stegrats vid förslagets bedömande ur formell synpunkt. De sakliga och formella anmärkningar, som högsta domstolen vid sin granskning af det domstolen underställda förslaget riktat mot detsamma, hade varit af den omfattande och djupgående art, att de enligt riksdagens uppfattning bort föranleda till en fullständigare revision af lagförslaget, än som kunnat försiggå ensamt genom ett mer eller mindre fullständigt inarbetande af samma anmärkningar i förslaget. Redan de omnämnda sakkunniga hade i sitt betänkande framhållit, att den ifrågasatta lagen ofta måste komma att tillämpas af mindre lagkunniga personer, och att det därför borde om möjligt undvikas att i densamma upptaga flera eller mera invecklade stadganden, än förhållandena nödvändigt kräfde. I detta afseende lämnade emellertid enligt riksdagens uppfattning förslaget åtskilligt öfrigt att önska. Redan förslagets omfattning syntes riksdagen i sin mån ägnad att verka afskräckande på dem, för hvilka detsamma i främsta rummet vore afsedt. Förslagets enligt riksdagens mening bristande öfverskådlighet och i vissa delar alltför ringa anpasslighet efter naturliga faktiska förhållanden försvårade dess tolkning och skulle, om det blefve lag, helt visst väsentligt bidra till att minska dennas praktiska användning. Sistnämnda anmärkningar ville riksdagen särskildt rikta mot stadgandena angående proceduren vid gemensamhetsfiskes inrättande och hvad därmed

*Anmärknin-
gar mot
föregående
förslag.*

borde stå i sammanhang. En sammanställning af hithörande bestämmelser till större enkelhet och klarhet syntes riksdagen synnerligen önskelig. Vissa i förslaget upptagna detaljföreskrifter rörande Kungl. Maj:ts befallningshafvandes åligganden i allmänhet syntes också, såsom väl omständliga eller i allt fall liggande i sakens natur, kunna med fördel borttagas eller göras mera kortfattade. En ytterligare omständighet, som enligt riksdagens uppfattning gjorde förslaget svårläst, vore de många i detsamma förekommande hänvisningarna till särskilda paragrafer. På grund af hvad sålunda anförts, ansåge riksdagen en omarbetning af förslaget böra ske. Då denna enligt riksdagens uppfattning borde blifva af tämligen ingående art, hade densamma icke kunnat företagas inom riksdagen.

*Anledningar
till fram-
läggande af
nytt förslag.*

De af mig återgifna delarna af riksdagens yttrande utvisa tydligt, att riksdagen ansåg lagstiftning i förenämnda ämne af det hufvudsakliga innehåll, som det framlagda förslaget erhållit, vara behöflig och önskvärd, samt att afslaget å propositionen alltså ingalunda enligt riksdagens mening innebar, att tanken på sådan lagstiftning borde förfalla, utan allenast åsyftade, att vissa sakliga ändringar skulle vidtagas i förslaget, och framför allt att man skulle söka genom en formell öfverarbetning gifva detsamma större enkelhet och klarhet. Äfven af riksdagens muntliga förhandlingar i frågan framgick en bestämd önskan, att nytt förslag med förändrad form men hufvudsakligen samma innehåll snart måtte föreläggas riksdagen.

Sedermera hafva också från skilda håll till Kungl. Maj:t inkommit framställningar om återupptagande af lagstiftningsarbetet på detta område.

Sålunda hafva Södra Sveriges fiskeriförening och dess styrelse i skrivelser den 6 november 1909 och den 25 maj 1911 anhållit, att förslag till bestämmelser om gemensamhetsfiskes upplåtande på arrende måtte snarast möjligt ånyo framläggas. Öfver den förra af dessa skrivelser har landtbruksstyrelsen den 16 november 1909 afgifvit infordradt utlåtande och därvid anfördt att, då med den behandling och tillslutning i sak förberörda proposition inom riksdagen rönt det förnyade upptagandet från Kungl. Maj:ts sida af samma fråga torde vara att förvänta, så snart omständigheterna medgäfve, landtbruksstyrelsen till följd häraf ansåge framställningen icke gifva anledning till något vidare yttrande eller hemställan i ärendet.

I skrifvelse den 17 november 1910 hafva hushållningssällskapens till möte församlade ombud förklaradt sig anse, att för den svenska fiskerinäringens framtid intet vore viktigare än en ny, efter nuvarande förhållanden lämpad lagstiftning, som ordnade gemensamhetsfisket och lämnade möjlighet för det enskilda intresset att med framgång verka för fiskets

vårdande och förbättrande. Med hänsyn till frågans sålunda angifna stora betydelse för hela vårt land tillåte ombuden sig hemställa, att Kungl. Maj:t behagade taga frågan om en sådan lagstiftnings åvägabringande under förnyadt öfvervägande och för riksdagen snarast möjligt ånyo framlägga förslag till lagstiftning i ämnet.

Ytterligare har i skrifvelse den 18 augusti 1911 Kronobergs läns hushållningssällskap anhållit, att Kungl. Maj:t måtte till 1912 års riksdag aflåta proposition angående förändrad lagstiftning om insjöfisket i hufvudsaklig öfverensstämmelse med det för 1909 års riksdag framlagda förslaget. I skrifvelsen anföres, att det torde vara utom allt tvifvel att vårt lands insjöfiske, oaktadt allt det understöd detsamma numera åtnjuter och allt det målmedvetna arbete, som numera nedlägges på denna näringsgren, icke kan blifva af det värde och den betydelse, hvartill det onekligen med en tidsenlig lagstiftning skulle kunna uppdrivas.

Jag anser mig emellertid böra nämna, att jämväl en i viss mån motsatt uppfattning tagit sig uttryck. I särskilda till Kungl. Maj:t inkomna skrivelser har en enskild fiskerättsägare, jämte det han förordat betydande förändringar i det tidigare lagförslaget, hemställt, att nytt förslag i ämnet icke måtte föreläggas riksdagen, innan genom antagande af ny jordabalk införts klara bestämmelser i de nu så otydliga och för olika tolkningar utsatta reglerna angående omfattningen af och innebörden i begreppet fiskerätt, särskildt beträffande fiskevatten utan laga rågång byar emellan och oskiftade vattenområden inom by.

Det har för mig funnits så mycket större skäl att tillmötesgå önskingarna om fullföljande af förenämnda lagstiftningsarbete, som äfven jag anser det vara en särdeles viktig uppgift att åstadkomma gynnsamma förutsättningar för fiskerinäringens utveckling. Inom sakkunnigas kretsar synes knappast mer än en mening råda om, att det i sådant afseende skulle vara af stor betydelse att genom lagstiftning bereda utväg för aflägsnande af de faror för vanskötsel af fisket, som föranledas däraf att vårt lands fiskevatten till den öfvervägande delen äro oskifta eller eljest flera personer tillhöriga.

Beträffande de naturliga möjligheterna för fiskerinäringen i vårt land anhåller jag att få erinra om följande uttalande i de sakkunnigas utlåtande.

'Under senare tider hafva vid upprepade tillfällen och från olika håll klagomål framställts öfver det ringa utbyte, sötvattens- och skärgårdsfisket i vårt land lämnar. Erfarenheten visar ock befogenheten af dessa klagomål samt nödvändigheten af åtgärder för främjande af detta fiske, som ju obestridligen är en af våra naturligaste och mest beaktans-

värda näringar. Sveriges insjöar och rinnande vatten upptaga en areal af ungefär 3,628,100 hektar eller 8,4 procent af landets hela yttinnehåll. En så ofantlig sötvattensareal borde ju afkasta tillräckligt med fisk för förbrukningen inom landet och äfven lämna ett öfverskott för utförsel. Så är emellertid ingalunda fallet. Den årliga medelafkastningen af fisket i våra sötvatten kan beräknas uppgå till omkring 3 kilogram fisk per hektar. Jämför man härmed förhållandena i Tyskland, finner man, att årliga afkastningen af ett medelgodt fiskevatten där utgör 15 till 30 kilogram per hektar, och att en del välskötta mindre insjöar årligen gifva ända till 60 kilogram per hektar. Denna stora skillnad mellan det svenska och det tyska sötvattensfiskets afkastning beror visserligen delvis på olikheten i klimat och andra naturförhållanden, bland annat därpå, att Sveriges sjöar till en betydlig del äro större och djupare än de tyska samt sålunda icke kunna väntas gifva lika stor afkastning, enär ju i allmänhet mindre och grundare sjöar lämna relativt större utbyte af fisk än de stora och djupa sjöarna, men hufvudorsaken till den ringa afkastningen af fisket i våra sötvatten är utan tvifvel att söka däri, att detta fiske icke utöfvas på ändamålsenligt sätt, och visst är, att genom en väl ordnad fiskevård värdet af vårt sötvattensfiskes årliga afkastning skulle höjas med miljoner kronor. Äfven fisket invid Sveriges kuster lämnar i många fall mindre afkastning, än som skulle kunna vinnas, om detsamma bedrefves på fullt ändamålsenligt sätt.'

Förslag
till lag om
gemensamhets-
fiske.

Vid utarbetandet af det nya förslag till lag om gemensamhetsfiske, som jag härmed har att för Kungl. Maj:t anmäla, har det första syftet varit att undanröja anledningarna till de formella anmärkningar, som af riksdagen framställdes mot det tidigare förslaget såsom helhet. Det nya förslaget har därför erhållit en förändrad uppställning, som synes mig vara ägnad att göra detsamma mera öfverskådligt och lättfattligt, och en ytterligare åtgärd i sådant syfte har vidtagits genom att med särskilda rubriker beteckna hufvudafdelningarna i förslaget. Att inskränka förslagets omfattning, såsom riksdagen ifrågasatt, har jag icke funnit möjligt, om man icke skall afstå från någon väsentligare del af dess innehåll. Det kan emellertid tydligen icke förordas och är säkerligen ej heller af riksdagen åsyftadt, att man skulle endast för lagförslagets förkortande utelämna bestämmelser, som kunna förväntas blifva till gagn. De beträffande innehållet af riksdagen uttalade önskningarna skulle snarare föranleda utvidgning än inskränkning af förslaget. Att antalet paragrafer i det nya förslaget till och med är något större än i det tidigare, beror därpå, att för särskilda bestämmelsers systematisering och förenkling det befunnits lämpligt att

uppdela vissa paragrafer i sistnämnda förslag. I fråga om detaljbestämmelserna har man, såsom riksdagen äfvenledes begärt, sökt att vinna ökad korthet och klarhet, i den mån sådant låtit sig göra. Vissa detaljbestämmelser hafva ock uteslutits. Jämväl riksdagens anmärkning om de många i det tidigare förslaget förekommande hänvisningarna till särskilda paragrafer har vid omarbetningen varit beaktad. Det är dock, i synnerhet i ett ämne af denna invecklade natur, knappast möjligt att undvika ett ganska stort antal dylika hänvisningar; åtminstone skulle förslaget icke vinna i tydlighet genom deras utelämnande.

En jämförelse mellan det nu föreliggande förslaget och det för 1909 års riksdag framlagda torde underlättas genom följande sammanställning, utvisande hvilka paragrafer eller delar af sådana i de båda förslagen motsvara hvarandra.

Det nuvarande förslaget.	Det tidigare förslaget.	Det nuvarande förslaget.	Det tidigare förslaget.
1 §	1 § 1 st., 3 § 1 st.	23 §	12 § 2 st., 14 § 3 st.
2 §	1 § 2 st.	24 §	13 §.
3 §	1 § 3 st.	25 §	14 § 4 st.
4 §	11 § 3 mom., 17 §.	26 §	15 §.
5 §	21 § 1 och 2 st.	27 §	18 §.
6 §	22 §.	28 §	16 § 1 st.
7 §	23 §.	29 §	17 §.
8 §	24 §.	30 §	16 § 2 st.
9 §	25 §. 21 § 3 st.	31 §	19 §.
10 §	26 §.	32 §	20 §.
11 §	27 § 1 st., 2 § 1 st., 27 § 2 st.	33 §	30 §.
12 §	27 § 3 och 4 st.	34 §	32 §.
13 §	29 §.	35 §	31 §.
14 §	2 § 2 st.	36 §	33 §.
15 §	3 § 2 st.	37 §	36 §.
16 §	1 § 2 st., 4 §.	38 §	37 §.
17 §	5 §.	39 §	28 §, 33 §.
18 §	10 §.	40 §	34 §.
19 §	11 § 1 och 2 mom.	41 §	35 §.
20 §	6 §.	42 §	38 §.
21 §	12 §.	Slutbestäm-	Slutbestämmelsen.
22 §	14 § 1—3 st.	melsen.	

Vid den redogörelse för det nya förslagets särskilda bestämmelser, till hvilken jag nu öfvergår, torde det beträffande de stadganden, som synas vara af större vikt eller mera i behof af förklaring, vara lämpligt

att i hufvudsak angifva ej blott grunderna för deras nuvarande innehåll utan äfven den utveckling de genomgått under frågans tidigare behandling. I afseende å mera oväsentliga och själfklara detaljer synes däremot i allmänhet något särskildt yttrande icke erfordras, äfven om de vid öfverflyttning från tidigare förslag undergått någon mindre förändring i sak. Ej heller kommer jag att vidare beröra förändringar af formell natur.

Den föreslagna lagen afser, såsom förut framhållits, dels att möjliggöra för delägare i oskift fiskevatten att utan anlitande af domstols åtgärd ordna fiskets nyttjande i öfverensstämmelse med fordringarna på en förständig hushållning, dels ock att under vissa förhållanden åstadkomma en liknande reglering jämväl för en sjö, ett vattendrag eller annat vattenområde, som af naturen utgör en enhet, men hvori flera personer äga olika till läget bestända delar, och beträffande hvilket en ändamålsenlig fiskevård enligt nu gällande lag icke kan komma till stånd, utan att samtliga de personer, som äga andelar af området, därom enas.

Gemensamhetsfiskes inrättande.

Af syftet för ifrågakvarande lagstiftning följer, att från delägarnas sida ett majoritetsbeslut skall vara tillräckligt för gemensamhetsfiskes inrättande. Den behöfliga majoriteten har i föreliggande förslag, liksom i tidigare, bestämts så, att beträffande fiskevatten, som är i sin helhet oskift, skall erfordras mer än hälften och i fråga om annat fiskevatten minst två tredjedelar af samtliga delägares rösttal. Att lindrigare villkor uppställts beträffande oskift fiskevatten motiverades af de sakkunniga därmed, att olägenheterna af gällande lags tillämpning i afseende å sådant vatten vore synnerligen stora och samtliga delägare måste anses hafva gagn af den ifrågasatta åtgärden.

Härutöfver hafva samtliga förslag uppställt fordran på, att delägarnas beslut i ämnet skall i någon form bekräftas af Kungl. Maj:ts befallningshafvande. Likaledes hafva i alla förslagen intagits bestämmelser om att, då enighet mellan delägarna icke föreligger, frågan skall, innan beslut däri fattas, företagas till undersökning vid förrättning på stället genom en af Kungl. Maj:ts befallningshafvande förordnad sakkunnig.

Gemensamhetsfiskes tillgodogörande.

Såsom jag förut antydt, skulle enligt det tidigare förslag, som utgjorde föremål för högsta domstolens granskning, föreningsfiske antingen nyttjas för gemensam räkning genom af delägarna anställd fiskare eller upplåtas på arrende eller brukas af delägarna själfva enligt fastställd plan.

Beslut om fiskes tillgodogörande på förstnämnda sätt skulle ej vara giltigt, med mindre samtliga delägare förenat sig därom. De sakkunniga yttrade i detta afseende, att om fiske på sådant sätt skulle utöfvas för flera delägares räkning, torde i de flesta fall vara nödvändigt att kunna vid behof affordra delägarna bidrag till gemensamma omkostnader, och en

tvångssammanslutning, inom hvilken minoriteten skulle mot sin vilja såväl förlora rätten att fiska som ock kunna af öfriga delägare få sig ålagd skyldighet att tillskjuta penningar till belopp, som kunde för den enskilda delägaren kännas högst afsevärdt, syntes af lätt insedda skäl ej vara att förordas. En dylik sammanslutning förutsatte ock i detalj gående lagbestämmelser angående ordnandet af gemensamma angelägenheter samt förhållandet till tredje man, men då den ifrågasatta lagen ofta måste komma att tillämpas af mindre lagkunniga personer, borde om möjligt undvikas att i densamma upptaga flera eller mera invecklade stadganden, än förhållandena nödvändigt kräfde. Föreläge däremot enighet mellan delägarna, hade de naturligen att själfva ordna sina angelägenheter, vare sig genom att ingå bolag eller genom bildande af förening för ekonomisk verksamhet eller på annat sätt.

Högsta domstolen ansåg, att beträffande de rättsförhållanden, som kunde uppstå vid ett dylikt utöfvande af fisket, förslagets ståndpunkt i viktiga delar vore tämligen oklar. Tydligt syntes vara att, för så vidt bestämmelser om fiskes utöfvande för samfällid räkning öfver hufvud skulle inflyta i förslaget, detta borde underkastas en fullständig revision ur vissa af högsta domstolen antydda synpunkter. En annan utväg, som kunde ifrågakomma, vore emellertid att helt och hållet afstå från att i förevarande lagstiftning reglera rättsförhållandet mellan dem, som på nu omförmälda sätt utöfvade fisket. Ifrågasättas kunde i själfva verket hvad man ur allmän fiskerisympunkt vunne genom därtill syftande lagbestämmelser, om de måste byggas på grundvalen af enhällighet intressenterna emellan och nyinträdande delägares obundenhet af företrädares åtgöranden. Det för fiskerinäringen väsentliga i förslaget syntes vara, att en majoritet af intressenter kunde, trots motstånd af en kortsynt och oföretagsam minoritet, framtvunga ett mer eller mindre rationellt nyttjande af sammanhängande fiskevatten, helst i form af ett enhetligt drifvet fiske. Men från denna synpunkt kunde någon betydelse icke tilläggas ifrågasvarande bestämmelser. Deras betydelse skulle allenast bestå i att åt en viss art af bolagsverksamhet, hvars utvecklande vore ur fiskerinäringens synpunkt önskvärdt, ägnades en legislativ behandling, som mera än den allmänna bolagslagstiftningen uppmärksammade vissa sidor af de särskilda rättsförhållanden, om hvilka här vore fråga. Huruvida vikten här af vore tillräckligt stor att motivera en speciallagstiftning, hvilken, om man öfverhufvud inlåte sig därpå, måste blifva tämligen omfattande och invecklad, syntes emellertid kunna betviflas.

Mot den i förslaget använda beteckningen å berörda form för föreningsfiskes begagnande anmärkte högsta domstolen, att fiske kunde komma

att utöfvas för fleras gemensamma räkning utan att de samfällt antagit fiskare, och någon anledning syntes ej förekomma, hvarför ej dylika fall skulle likställas med dem, som fölle under det föreslagna uttrycket. Om t. ex. två eller flera fiskeberättigade skulle öfverenskomma att personligen eller genom sina äfven för andra ändamål antagna tjänare drifva fisket för gemensam räkning, eller om en eller flera intressenter af de öfriga erhöle och mottoge uppdrag i sådan riktning, vore det svårt att inse, hvarför en dylik anordning ej skulle i det afseende, hvarom här vore fråga, godkännas af lagstiftningen. Ifrågavarande uttryck syntes alltså böra utbytas mot 'nyttjas af delägarne för gemensam räkning' eller måhända än hellre 'nyttjas af delägarne i bolag', i sammanhang hvarmed orden 'brukas af delägarne själfva enligt fastställd plan' borde jämkas till 'enligt fastställd plan brukas af delägarne hvar för sig'.

På grund af högsta domstolens anmärkningar uteslötos ifrågavarande bestämmelser ur det förslag, som förelades 1909 års riksdag, och öfverlämnades åt delägarna att genom öfverenskommelse ordna dessa förhållanden. Därvid komme, såsom dåvarande chefen för justitiedepartementet yttrade, lagstiftningen om enkla bolag (eventuellt handelsbolag) att äga tillämpning, och hvad därutöfver erfordrades af reglerande bestämmelser hade sin naturliga plats i det bolagsaftal, som uppenbarligen borde komma till stånd i sammanhang med öfverenskommelse om gemensamhetsfiskes nyttjande i bolag. Att härigenom intressentskapet mellan delägarna reglerades på ett med hänsyn till föreliggande faktiska förhållanden enklare och lämpligare sätt, än som genom lagstiftning kunde ske, syntes icke vara tvifvel underkastadt.

Det nu föreliggande förslaget öfverensstämmer, såsom dess 16 § utvisar, i nämnda afseende med 1909 års förslag.

I fråga om de hufvudsakliga förutsättningarna för de båda öfriga formerna för gemensamhetsfiskes tillgodogörande hafva de olika förslagen stått hvarandra ganska nära. För beslut om fiskevattnens upplåtande på arrende skall erfordras samma röstöfvervikt som för beslut om gemensamhetsfiskes inrättande i fiskevattnet. Fiskets nyttjande af delägarna hvar för sig förutsätter däremot icke något beslut af dem, utan denna form skall utan vidare tillämpas, så snart icke någon af de andra formerna är använd. Fiskets egenskap af gemensamhetsfiske medför i sådant fall att delägarna, för att få rätt till annat fiske än mete, måste antaga plan för fiskets nyttjande och utverka Kungl. Maj:ts befallningshafvandes fastställelse å densamma. Har under en sammanhängande tid af tre år hvarken fastställd plan varit gällande eller någon af öfriga former för fiskets nyttjande vunnit tillämpning, skall på ansökning

af delägare Kungl. Maj:ts befallningshafvande äga förklara beslutet om gemensamhetsfiskes inrättande förfallet.

Södra Sveriges fiskeriförening har i sin förut omnämnda skrifvelse af den 6 november 1909 uttalat den mening, att af de föreslagna tre formerna för gemensamhetsfiskes brukande endast fiskets utarrendering för delägarnas gemensamma räkning komme att få stor praktisk betydelse, och att därför någon annan form ej behöfde intagas i ett nytt förslag i ämnet, hvarigenom detta förslag kunde i väsentlig mån förenklas. En motsatt uppfattning har tagit sig uttryck i de likaledes af mig förut berörda skrivelser, som inkommit till Kungl. Maj:t från en enskild fiskerättsägare. Enligt hvad i desamma anförts, hade den nuvarande fiskeriidkande befolkningen icke tillräcklig ekonomisk bärkraft att arrendera stora sammanslagna fiskeområden, utan komme dylika arrenden att öfvertagas af fiskeriföreningar och personer, hvilka bedrefve fiske såsom sport, samt nämnda befolknings fortbestånd att äfventyras. Det enda lämpliga för svenska förhållanden vore att förplikta delägare i gemensamhetsfiske att arbeta efter fastställd plan, och blott denna form för nyttjande af sådant fiske borde därför upptagas i ett blifvande lagförslag.

Framställningar om inskränkning af formerna för gemensamhetsfiskes tillgodogörande.

Jag har icke trott det vara lämpligt att vidtaga en förändring af förslagens hufvudgrunder i vare sig den ena eller den andra af de sålunda angifna riktningarna. Båda de ifrågavarande formerna för gemensamhetsfiskes brukande torde innebära en förbättring af förhållandena före inrättande af sådant fiske. Arrendeformen synes vara den, vid hvilken de största förhoppningarna ur fiskevårdens synpunkt i allmänhet fästas, men äfven den andra torde äga vissa fördelar. Att genom endera formens uteslutande ur förslaget detta skulle förkortas och förenklas kan under sådana förhållanden icke anses äga afgörande betydelse.

I fråga om gemensamhetsfiskes utarrendering innebär emellertid det föreliggande förslaget en ganska väsentlig afvikelse från de föregående.

Företrädesrätt för majoriteten vid utarrendering.

Redan i de sakkunnigas förslag var stadgadt att, om vid fiskeriområdets upplåtande på arrende delägare, som ägde tala för mer än hälften af området, ville gemensamt arrendera fisket, de skulle hafva företrädesrätt till arrendets öfvertagande på villkor, som i brist på öfverenskomelse skulle bestämmas af skiljemän. I motiven till förslaget anfördes härom, att de sakkunniga, som icke ansett lämpligt, att någon fiskerättsägare skulle kunna mot sin vilja tvingas att ingå i en sammanslutning för utöfvande af fiske genom anställd fiskare, hölle före, att bestämmelsen om företrädesrätt vid utarrendering skulle medföra samma verkan till fiskets befrämjande som ett dylikt stadgande utan att föranleda sådana olägenheter som detta. De delägare i området, hvilka önskade verka för ett

rationellt utöfvande af fisket, kunde arrendera fisket inom området och vore sedan oförhindrade att efter förmåga arbeta för fiskets upphjälpande. De kunde jämväl på det sätt, de funne mest förmånligt, ordna sina inbördes angelägenheter, vare sig genom att bilda förening eller på annat sätt. De delägare åter, hvilka af en eller annan anledning ej deltoge i dylik sammanslutning för fiskets arrenderande, beröfvades visserligen rätten att fiska, men de bekomme i stället arrende för sitt fiskevatten.

Inom högsta domstolen afstyrktes dessa bestämmelser af en ledamot, hvilken, under erinran om att enligt förslaget en majoritet af delägare skulle kunna först genomdrifva föreningsfiskes inrättande och sedan tilltvinga sig att arrendera fisket, förklarade sig anse det allmänna intresse om fiskevården i riket, som förslaget afsåge att befrämja, ej vara af den säregna vikt att en sådan tvångsrätt kunde tillstyrkas. Öfriga ledamöter i domstolen yttrade, att ett stadgande sådant som det ifrågavarande, hvilket innebure rätt att tvångsvis öfvertaga annans egendom på arrende, måste i och för sig förefalla i viss mån betänkligt och syntes endast kunna försvaras därmed, att det påkallades af ett allmänt intresse af vikt samt icke lände till något verkligt förfång för ägaren.

Förevarande bestämmelser, som i hufvudsak bibehöllos i det för riksdagen framlagda förslaget, blefvo äfven från riksdagens sida föremål för anmärkningar. I riksdagskrifvelsen framhölls till en början, att en lagstiftning, hvilken såsom den föreslagna ville i vårt land införa nya principer, uppenbarligen måste framgå med synnerlig försiktighet, huru nödvändig och önskelig den än ur många synpunkter kunde vara. För den enskilde fiskevattenägaren vore det nämligen ett afsevärdt intrång i hans rätt, särskildt när fiskevattnet vore skiftadt, att nödgas underkasta sig en viss majoritets af vattenägare mening, då det gällde fiskets utnyttjande, och att endast blifva hänvisad till att själf och med sitt husfolk idka mete i det honom förut oinskränkt tillkommande vatten. I många fiskevatten här i landet hade äfven fisket med ägarens medgifvande lämnats fritt för jämväl icke fiskevattenägare, som däraf hämtat fisk för sitt behof. Det syntes riksdagen därför vara af synnerlig vikt, att garantier vunnes för att det intrång i den enskildes rättsliga och faktiska ställning, som sålunda för fiskets skull måste åstadkommas, icke af majoriteten utnyttjades till förfång för öfriga delägare i gemensamhetsfisket. Då fisket skulle nyttjas af delägarna hvar för sig efter fastställd plan, syntes någon fara i sådant afseende icke föreligga. Skulle åter fisket utarrenderas och skulle detta kunna ske under i förslaget uppställda förutsättningar, blefve det nödvändigt, att i lagstiftningen med största omsorg träffades åtgärder för värnande af minoritetens rätt. Den föreslagna anordningen att majoriteten

af delägarna skulle äga öfvertaga arrendet och att först om majoriteten ej begagnade denna rätt utarrenderingen skulle ske å offentlig auktion, därest ej delägarna enhälligt öfverenskomme om annat förfaringssätt, hade riksdagen för sin del ej kunnat finna tillfredsställande. Den möjlighet för någon eller några få strandägare att för lång tid framåt tilltvinga sig arrende, som sålunda föresloges, och hvilken möjlighet innebure ett slags rätt för dem, som ägde större del i fisket, att från minoriteten expropriera rätten till fiskets nyttjande, måste enligt riksdagens uppfattning medföra en fara för de mindre fiskevattenägarna att icke kunna göra sina intressen behörigen gällande. Och den garanti, som, därest af majoriteten afgifvet anbud å arrendet icke godkändes genom beslut i vanlig ordning af öfriga delägare, det i lagförslaget för sådant fall stadgade skiljemannaförfarandet vore afsedt att medföra, kunde enligt riksdagens uppfattning icke anses betryggande. Riksdagen syntes det att, om majoriteten af delägare skulle vinna rätt att arrendera fisket, denna rätt borde, när enhällighet mellan delägarna ej kunde åstadkommas, kunna förvärfvas endast på grund af anbud i eljest stadgad ordning å offentlig auktion.

Sannolikt skulle berörda stadganden äga ganska stort värde med hänsyn till fiskevården. Tydligt är nämligen att en för främjande af fisket i ett vattendrag intresserad majoritet af de fiskeberättigade kan förutsättas vara mera benägen att underkasta sig besvär och kostnad för inrättande af gemensamhetsfiske, om den har sig tillförsäkrad rätt att mot skälig ersättning själf öfvertaga fisket på arrende samt sålunda äger trygghet att få fullfölja arbetet för fiskets utveckling och njuta nyttan därpå. De invändningar, som ur principiell synpunkt och af billighetsskäl kunna med hänsyn till minoritetens rätt framställas mot en sådan anordning, äro dock så betydande, att det torde vara riktigast att afstå från tanken på densamma genomförande. Det förefaller också, som om majoriteten i ett fiskevatten äfven utan dylik företrädesrätt borde finna intresse i att få gemensamhetsfiske till stånd. Att vid auktion täfla om arrendet står ju alltid majoriteten öppet, och då med dess delaktighet i fisket äfven följer rätt att tillgodonjuta större delen af arrendesumman, bör det i regel vara lättare för majoriteten än för en utomstående att bjuda ett högt belopp. Går arrendet likväl från en majoritet, som önskar erhålla detsamma, godtgöres arbetet för gemensamhetsfiskets inrättande i någon mån genom majoritetens andelar i arrendesumman, som i sådant fall antagligen är ganska riklig.

En väsentlig omläggning af grunderna för den föreslagna lagstiftningen skulle äga rum, om, såsom riksdagen ifrågasatt, man skulle söka i lagförslaget träffa särskilda garantier för att ett gemensamhetsfiske, syn-

*Garantier
för ratio-
nellt be-
drifvande
af fiske.*

nerligast om det upplåtits på arrende, under tiden för sitt bestånd bedrefves rationellt och med behörigt aktgifvande under olika förhållanden å fiskstammens uppehållande. Hvad man velat vinna med lagstiftning om gemensamhetsfiske har varit att möjliggöra eller underlätta undanröjande af de särskilda olägenheter, som ur fiskevårdens synpunkt äro förenade med att ett fiskevatten tillhör flera personer. Detta mål är uppnådt, om — för att nämna det fall, som antages blifva vanligast och af riksdagen särskildt berörts — fiskevattnet i sin helhet utarrenderats. Rätten att fiska i vattnet tillkommer därefter, med undantag för mete, arrendatorn ensam. Under arrendetiden löper denne ej någon risk att se sina sträfvanen för fiskstammens bevarande och ökande omintetgjorda genom andra fiskeberättigades åtgärder, och han är därför ej heller på samma sätt som flera fiskerättsägare i ett vattendrag utsatt för frestelsen att utan tanke på framtiden taga allt, som kan tagas. Vill man därutöfver söka betrygga, att den fiskeberättigade väl sköter fisket, torde det icke finnas tillräcklig anledning att stanna vid gemensamhetsfisken, utan torde de bestämmelser, som i sådant syfte komme att meddelas, böra gälla äfven i afseende å fiskevatten, där flera äro fiskeberättigade utan att gemensamhetsfiske inrättats, samt fiskevatten, där endast en fiskeberättigad finnes, vare sig denne själf utöfvar fisket eller utarrenderat detsamma. Det blefve alltså fråga om allmänna stadganden angående fiskeberättigades skyldigheter med hänsyn till fiskevården. Bestämmelser i sådan riktning finnas för närvarande i fiskeristadgan den 17 oktober 1900, 9 §, enligt hvilken Kungl. Maj:ts befallningshafvande kan för viss ort meddela särskilda föreskrifter om fiskets vård och lämpliga bedrivande. Det torde knappast vara lämpligt att i detta sammanhang ingå i undersökning, huruvida sistnämnda bestämmelser böra vidare utvecklas eller eljest omarbetas. Man komme därvid in på vidtutseende spörsmål af ömtålig natur och skulle sålunda ytterligare försvåra lösningen af den nu närmast föreliggande lagstiftningsuppgiften, som äfven med sin hittillsvarande begränsning visat sig ingalunda tillhöra de lätta.

*Förhållandet
mellan de
fiskande och
strand-
ägarna.*

Jämväl en annan, om också mindre omfattande, utvidgning af förevarande lagstiftning har ifrågasatts af riksdagen, i det denna såsom en brist i 1909 års förslag framhållit, att detsamma ej gifve några som helst regler angående strändernas begagnande, i hvad det kunde erfordras för fiskets bedrivande, eller angående ersättning för skadegörelse å dem af arrendator utaf fisket, i den mån denne ej vore ägare af stranden. Dylika bestämmelser för andra fisken än gemensamhetsfisken finnas för närvarande endast i ringa utsträckning, och att särskildt för detta område meddela sådana kan knappast anses behöfligt under annan förutsättning än att just

gemensamhetsfiskes inrättande skulle föranleda svårighet att undvara desamma. Så torde dock icke vara händelsen. Snarare vill det synas, som om de ordnade förhållandena vid gemensamhetsfiske och i synnerhet den därmed ofta följande inskränkningen i antalet fiskande borde medföra, att de fiskandes och strandägarnas ställning till hvarandra skulle lättare regleras genom öfverenskommelse och i öfrigt vara förenad med mindre svårigheter än före gemensamhetsfiskets tillkomst.

Hvad jag i öfrigt har att anföra om förevarande lagförslag torde lämpligen anknytas till de särskilda paragraferna i den ordning de förekomma i förslaget.

En till tio år bestämd minimitid för gemensamhetsfiskes inrättande var föreslagen redan af de sakkunniga och motiverades af dem därmed, att sådan sammanslutning uppenbarligen icke borde kunna bildas för huru kort tid som helst, och att tio år vore den minsta tid, inom hvilken afsevärdt resultat i ekonomiskt hänseende kunde vinnas af mera omfattande åtgärder till fiskets förbättrande. 1 §.

Maximitiden föreslogs af de sakkunniga till femtio år, med begränsning till tjugufem år om någon delägare det yrkade, men nedsattes i det för 1909 års riksdag framlagda förslaget till sistnämnda antal år. Anledningen till denna förändring var en af högsta domstolen framställd anmärkning att, då här vore fråga om införande af en ny, i enskildas rätt tämligen ingripande anordning, om hvars praktiska verkningar erfarenhet saknades i vårt land, försiktigheten syntes kräfva att längsta tiden sattes till tjugufem år.

Delägare i gemensamhetsfiske skall enligt förslaget äga att själf och med sitt husfolk idka mete i honom tillkommande vatten, äfven då fisket i öfrigt icke brukas af delägarna. Angående en motsvarande bestämmelse i de sakkunnigas förslag yttrade dessa, att sådan rätt syntes böra förbehållas den enskilde för att det tvång, som utöfvades mot en i ärendet öfverröstad fiskerättsägare, icke skulle kännas alltför tungt. Detta sätt att fiska syntes i allmänhet icke kunna förorsaka något egentligt intrång i en arrendators verksamhet och utöfvades oftast såsom tidsfördrif eller för att bereda sysselsättning åt icke arbetsföra personer. 3 §.

Om det fiskevatten, som är i fråga, icke är i sin helhet oskift och ej heller mellan delägarna träffats enhällig öfverenskommelse om särskild grund för beräkning af delaktigheten i gemensamhetsfisket och af delägarnas rösträtt, erfordras bestämmelser om sådan beräkningsgrund. De sakkunniga anförde i sådant afseende följande. 4 §.

'Det kunde ifrågasättas, att delägarnas rösträtt skulle beräknas efter hvarje särskildt fiskevattnens ytinnehåll eller ock efter längden af

hvar delägarers strand. Intetdera af dessa beräkningssätt är emellertid tillförlitligt. En hvar, som har närmare kändedom om våra fiskevattens beskaffenhet, lärer kunna vitsorda, såväl att afkastningen utaf, till exempel, olika delar i samma sjö ofta nog icke står i minsta proportion till de olika delarnas ytinnehåll, som ock att i en sjö eller flod fisket vid en helt kort strandsträcka, där långgrundt vatten med lämplig botten och riklig växtlighet möter, kan äga vida större värde än fisket vid en mångdubbelt längre strand med bräddjup. Kommitterade anse, att rösträtten i förevarande fall bör bestämmas genom en värdesättning å den normala afkastningen af hvarje delägarers fiskevatten. En dylik värdesättning medför visserligen i de flesta fall kostnader, som antagligen öfverstiga utgifterna för en uppmätning af vissa vattens ytinnehåll eller utaf längden af olika fastigheters stränder, men då det gäller en så viktig fråga som röstberäkningen vid en omröstning, hvarigenom en fastighetsägare kan mot sin vilja beröfvas rätten att själf ordna utöfvandet af sitt fiske, bör allt för stor hänsyn icke fästas härvid. Ett med rättvisans fordringar öfverensstämmande resultat af omröstningen uppväger väl den skillnad i kostnader, som kan uppstå. Om fiskeriområde, omfattande särskilda fiskevatten, kommer till stånd, måste ock i de flesta fall en värdering af de olika delarna däri läggas till grund för bestämmandet af en hvars delaktighet i området med därpå följande rätt till andel i afkastningen, där fördelning af sådan skall ske, och rösträtt i gemensamma angelägenheter, och jämväl med hänsyn härtill synes det lämpligt att äfven, då det gäller omröstning angående fiskeriområdes bildande, låta värdet af de olika delarnas afkastning ligga till grund för röstberäkningen.'

Den sålunda angifna beräkningsgrunden har sedermera bibehållits. Bestämmelser om den för dess tillämpande erforderliga uppskattningen finnas i 9 §.

5 §. Sarskild förrättning för undersökning af väckt fråga om bildande af fiskeriområde skulle enligt de sakkunnigas förslag hållas, när ej samtliga rättsägare vore ense såväl i själfva hufvudfrågan som om sättet för fiskets utöfvande och, då fisket i vattnet ej vore samfälldt, om grunden för beräkning af delägarnas rösträtt.

Vid förslagetets första omarbetning uppställdes fordran på dylik förrättning äfven för de fall, då samtliga rättsägare icke vore ense om tiden för sammanslutningen och om plan för fisket, därest sådan skulle uppgöras. När enighet i dessa hänseenden ej föreläge, syntes, enligt hvad departementschefen yttrade vid remissen till högsta domstolen, i alla händelser erfordras sammanträde med delägarna inför opartisk och sakkunnig person, som kunde leda förhandlingarna och öfver dem föra protokoll.

Enligt de sakkunnigas förslag skulle vidare endast statens fiskeritjänstemän vara behöriga att, efter förordnande af Kungl. Maj:ts befallningshafvande, hålla ifrågavarande förrättningar.

Detta ändrades före remissen till högsta domstolen därhän, att sådan behörighet skulle tillkomma äfven andra sakkunniga personer, som godkändes af landtbruksstyrelsen. Nämda förändring ansågs vara behöflig, enär statens fiskeritjänstemän icke vore så många, att samtliga ifrågakommande förrättningar kunde antagas blifva af dem handlagda utan mera afsevärdt uppskof.

Högsta domstolen hemställde om ytterligare jämkningar i sistberörda bestämmelse. Förordnande för annan än vederbörande statens fiskeritjänsteman syntes böra ifrågakomma endast, då nämnda tjänsteman vore hindrad att företaga förrättningen. Den, som sålunda skulle förordnas, borde vara på förhand godkänd af landtbruksstyrelsen. Att, såsom förslaget efter ordalydelsen innebure, låta styrelsens pröfning af hans lämplighet ifrågakomma efter förordnandets meddelande och medan frågan vore anhängig hos Kungl. Maj:ts befallningshafvande, syntes ej vara att förorda.

I enlighet härmed blef sedermera stadgandets lydelse ånyo förändrad.

En enskild fiskerättsägare har, såsom jag förut nämnt, i skrifvelse till Kungl. Maj:t hemställt, att nytt förslag i förevarande ämne icke måtte föreläggas riksdagen, innan förbättrad lagstiftning om gränserna för fiskerätt kommit till stånd.

7 §.

Sammanhanget mellan den föreslagna lagen och lagstiftningen om ägo gränser var föremål för uppmärksamhet redan af de sakkunniga, som erinrade om, att i många fall bildandet af fiskeriområde skulle försvåras eller till och med omöjliggöras därigenom, att ovisshet rådde om rätta sträckningen af rågångarna mellan olika fiskevatten och äfven huruvida ett fiskevatten vore samfällt för ägarna af vissa fastigheter eller icke. De sakkunniga ansågo emellertid behovet af en lag om fiskeriområden vara så trängande och den nytta, en dylik lag skulle medföra å de orter, där ingen osäkerhet om äganderättsförhållandena rådde, vara så stor, att det ej kunde ifrågasättas, att med utfärdandet af en sådan lag skulle anstå i afbidan därpå, att de hinder för dess tillämpning, som å vissa orter förefunnes, blefve undanröjda.

Äfven inom högsta domstolen påpekades att det kunde inträffa, att vid förrättning för gemensamhetsfiskes bildande meningsskiljaktighet yppades mellan delägarna, huruvida fisket vore skiftadt eller icke, och att ännu oftare delade meningar torde kunna förekomma i fråga om rätta sträckningen af rågångar i vattnet. I händelse enighet i dylik fråga ej vid förrättningen uppnåddes, syntes annan utväg ej stå till buds än att låta

frågan om föreningsfiskes inrättande förfalla, i afbidan på att tvistefrågan blefve i laga ordning afgjord.

Den bestämmelse härom, som inom högsta domstolen ansågs erforderlig, är upptagen i förevarande förslags 7 §. Att låta lagstiftningen om gemensamhetsfiske anstå på grund af de svårigheter eller hinder i angifna hänseende, som stundom kunna möta, synes icke vara att förorda.

9 §. Bestämmelsen om gode män härleder sig från de sakkunnigas utlåtande, i hvilket följande skäl anfördes för densamma. Då förrättningsmannen i allmänhet endast hade att verkställa utredning och leda delägarnas förhandlingar, förefunnes ej alltid behof af gode män vid förrättningen. Endast i det fall, att vid förrättningen skulle verkställas uppskattning af värdet å afkastningen utaf fiskevattnens olika delar, syntes, om någon rättsägare påyrkade det, denna uppskattning böra göras af förrättningsmannen jämte gode män. Utseendet af dessa gode män syntes, om ej alla rättsägarna enades om valet, böra öfverlämnas till Kungl. Maj:ts befallningshafvande, enär härigenom onödig tidsutdräkt undvekes.

11 §. Vid remissen till högsta domstolen anförde dåvarande departementschefen, att beträffande omröstningarna vid förrättning hvarje delägare borde kunna fordra, att till en början afgjordes, på hvad sätt fisket skulle nyttjas, hvilka bestämmelser skulle upptagas i plan för fiskets begagnande, med flera frågor om den närmare regleringen af delägarnas inbördes förhållanden, och att först därefter beslut fattades rörande fullföljd af frågan om föreningsfiskes inrättande. Att delägare sålunda före omröstningen i sistnämnda fråga kunde blifva i tillfälle att bedöma, hvad ett bifall till ansökningen verkligen innebure, syntes desto angelägnare, som det röstvärde, hvaröfver han förfogade vid beslut om ärendets fullföljd, kunde vara väsentligen reduceradt vid omröstningar i åtskilliga öfriga ämnen.

De stadganden, som i anledning häraf infördes i förslaget, hafva sedermera i hufvudsak bibehållits, dock att på hemställan af högsta domstolen antalet af de ärenden, hvilkas upptagande före frågan om gemensamhetsfiskes inrättande skall kunna påfordras, blifvit strängare begränsadt än enligt det remitterade förslaget.

Uttryckligt stadgande, att delägare, som gjort ansökning om förrättningsmans förordnande, ej är därpå förhindrad att rösta mot inrättande af gemensamhetsfiske, infördes i 1909 års förslag på yrkande af högsta domstolen.

13 §. Till förebyggande af hvarje möjlighet, att gemensamhetsfiske skulle kunna komma till stånd, utan att samtliga rättsägare haft tillfälle att yttra sig, hemställde högsta domstolen, att i de fall, då förrättning ej erfordrades för gemensamhetsfiskes inrättande, kungörelse om delägarnas beslut i

ämnets skulle utfärdas. Bestämmelsen härom finnes i 13 § af föreliggande förslag.

I afseende å de stadganden om hörande af statens fiskeritjänsteman, hvilka innefattades i 29, 30 och 32 §§ af 1909 års förslag och äga motsvarighet i det nuvarande förslaget 13, 33 och 34 §§, anmärkte riksdagen såsom mindre lämpligt, att då till hållande af förrättning enligt 21 § i det förra — 5 § i det senare — förslaget kunde förordnas antingen vederbörande statens fiskeritjänsteman eller, vid förfall för honom, annan sakkunnig, som af landtbruksstyrelsen godkänts, samma möjlighet att i stället för statens tjänsteman förordna annan kvalificerad sakkunnig icke medgifvits Kungl. Maj:ts befallningshafvande i fall, hvarom i förstnämnda paragrafer förmäldes. Det synes mig dock vara befogadt att, såsom förslaget innebär, göra skillnad mellan de fall, då förrättning på stället skall äga rum, och de, då endast yttrande skall inhämtas. Är det fråga om en verklig förrättning, föreligger, såsom vid 5 § påpekats, fara för alltför stor tidsutdräkt, om endast statens fiskeritjänstemän skulle vara behöriga. Annan sakkunnig person skall därför kunna förordnas, och detta äfven i de fall, som afses i de senare paragraferna i förslaget. Statens fiskeritjänstemän torde däremot hinna att i skälig tid afgifva yttranden, då annat ej erfordras. Dessutom torde böra beaktas, att i förslaget stadgas om särskild ersättning för förrättning men ej för yttrande, som eljest afgifves.

Enligt de sakkunnigas förslag skulle beträffande oskift fiskevatten icke, erfordras pröfning af offentlig myndighet, huruvida i förekommande fall fiskeriområdes bildande kunde anses nyttigt eller lämpligt, utan skulle delägarnas beslut i ämnet föranleda åtgärd af Kungl. Maj:ts befallningshafvande, så snart stadgad pluralitet förelåge. I afseende å särskilda fiskevatten, som tillhörde olika ägare, skulle däremot Kungl. Maj:ts befallningshafvande städse hafva att pröfva, huruvida det ifrågasatta området lämpligen borde utgöra ett fiskeriområde.

Vid remissen till högsta domstolen framhöll departementschefen, att den förstnämnda regeln syntes kunna medföra olägenheter. Därest vederbörande domstol på grund af stadgandet i 10 § i lagen om rätt till fiske gifvit bestämmelser angående ett oskift fiskevattens nyttjande, hvilka bestämmelser på ett fullt tillfredsställande sätt ordnat förhållandena mellan de särskilda delägarna, vore det föga lämpligt att tillerkänna några delägare ovillkorlig rätt att mot de öfrigas bestridande genomdrifva bildandet af föreningsfiske.

I de senare förslagen har därför stadgats rätt för Kungl. Maj:ts befallningshafvande att i alla fall pröfva, huruvida med hänsyn till fiske-

vattnets gränser och omfattning samt förhållandena i öfrigt en ifrågasatt tvångssammanslutning skall komma till stånd.

18 §.

Stadgandet om utarrenderings verkställande genom auktion fanns redan i de sakkunnigas förslag men omarbetades före remissen till högsta domstolen. Chefen för justitiedepartementet anförde därom att, då utarrendering af fisket skulle ske, men arrendet icke — såsom då var medgifvet — öfvertoges af delägare på grund af den dem tillerkända företrädesrätt, utan arrendeafstal måste träffas i annan ordning, samtliga delägares rätt syntes bäst skyddas genom bestämmelse, dels att utarrenderingen skulle ske å offentlig auktion, om icke alla enades om annat förfaringssätt, dels att hvarje rättsägare, som ansåge delägarnas gemensamma bästa icke vara vid auktionen iakttaget, finge föra talan om auktionens upphäfvande.

Enligt det till högsta domstolen remitterade liksom enligt det för 1909 års riksdag framlagda förslaget skulle talan mot sådan auktion icke få föras i annat fall, än då delägare förmenade, att med afseende å andubdens beskaffenhet eller i öfrigt föreliggande förhållanden andub, som godkänts, icke bort antagas. Afgifna andubs underkännande skulle sålunda icke kunna öfverklagas. I sammanhang därmed att nu ur förslaget uteslutes bestämmelsen om rätt för en majoritet af delägarna att utan auktion öfvertaga arrendet, torde det emellertid böra medgifvas att klaga öfver delägarnas pröfning af auktionsandubden äfven i anledning af underkännande. I sådan pröfning få enligt 29 § delägare, som afgifvit andub, icke deltaga, och det skulle kunna inträffa att, om gemensamhetsfiske inträttats mot en minoritets önskan och majoriteten därefter afgåfve andub å arrendet, minoriteten skulle vilja missbruka sin öfvermakt i detta fall till att underkänna andubdet, äfven om detta uppenbarligen vore af beskaffenhet att böra antagas.

19 §.

Rätt för delägare, som arrenderar gemensamhetsfiske, att vid erläggande af arrendeafgiften afdraga hvad å honom belöper efter hans delaktighet i fisket stadgades i 1909 års förslag i samband därmed att, på grund af erinringar inom högsta domstolen, i förslaget infördes förbud för sådan delägare att deltaga i afgörandet af fråga om gemensamma medels användande till åtgärder för fiskets främjande eller af annan fråga, hvori han såsom arrendator kunde vänta nytta eller skada af delägarnas beslut. Det förra stadgandet motiverades af departementschefen därmed, att utan detsamma arrendatorn skulle kunna tvingas att erlægga arrende jämväl för sin lott men sakna rätt att bestämma om användandet af hvad han sålunda erlagt samt till och med nödgas underkasta sig, att medlen nyttjades till åtgärder, som han ansåge olämpliga. Riksdagen fann emel-

lertid ifrågavarande bestämmelse vara mindre väl ägnad att vid arrende tillgodose de delägares rätt, som ej vore arrendatorer. Af densamma följde nämligen, i strid mot hvad riksdagen ansåge riktigt, att arrendator, som vore delägare i fisket, ofta kunde undandraga sig att bidra till sådana åtgärder för fiskets främjande, som särskildt ur delägarsynpunkt måste anses vara nödiga och nyttiga.

Vid vägande mellan de olika delägarnas intressen i berörda afseende har jag trott mig finna att, äfven om skäl tala för den af riksdagen intagna ståndpunkten, öfvergång till densamma dock medför större risk för ett obilligt resultat än vidhållande af det tidigare förslaget. Arrendeafgifts användande till åtgärder för fiskets främjande måste, om det sker inom skäligena gränser och på lämpligt sätt, antagas i regel ligga i arrendatorns intresse, och det är därför mindre sannolikt att han skall befinnas ovillig att efter sin lott såsom delägare medverka därtill. Möter svårighet från arrendatorns sida, torde anledningen härtill i allmänhet vara, att gagnet af åtgärderna är tvifvelaktigt eller åtminstone icke kan förväntas inträda under arrendetiden. Ju större delägare arrendatorn är, desto mer obilligt synes det vara, att han skulle kunna genom ett beslut, vid hvilket han icke ägde utöfva rösträtt, tvingas att bidra till dylika åtgärder och därigenom kanske gå miste om vinsten af arrendet.

Att enhällig öfverenskommelse skall erfordras för anvisande af mer än hälften af influten arrendeafgift till åtgärder för fiskets främjande framgår af 28 §.

Bestämmelsen om särskilda villkor för beslut om utbytande af arrendeformen — sedan denna kommit till användning — mot fiskets brukande af delägarna hvar för sig har ägt motsvarighet i alla tidigare förslag. De sakkunniga anförde till stöd för den af dem föreslagna bestämmelsen i detta afseende, att uppenbarligen öfvergång från ett till ett annat sätt för utöfvande af fisket inom fiskeriområde icke borde i något fall ske, med mindre det påkallades af delägare, som innehade en afsevärd del af områdets hela rösttal. Eljest skulle en dylik öfvergång kunna inträffa oftare än som vore förenligt med hänsyn till ett ändamålsenligt utöfvande af fisket. 20 §.

Att i första hand bestämma innehållet af plan för gemensamhetsfiskes brukande af delägarna hvar för sig har äfven enligt de föregående förslagen varit i hufvudsak öfverlämnadt åt delägarna. De i förslagen innefattade stadgandena om sådan plans innehåll hafva också varit väsentligen öfverensstämmande. Endast några detaljer torde behöfva här nämnas. 21 §.

Enligt de tidigare förslagen skulle plan upptaga stadganden om tillsyn därå, att delägare icke använde andra redskap eller flera sådana än

honom tillkomme. Häremot anmärkte högsta domstolen, att det vore svårt att inse hvad som skulle förstås med denna tillsyn, då meningen icke rimligen kunde vara att uppställa kraf på anställande af tillsyningspersonal. Bestämmelsen bibehölls enellertid med någon jänkning i ordalydelsen. Nu har densamma flyttats från de stadganden, som måste ingå i plan, till dem, som kunna införas i sådan, om det finnes lämpligt.

Beträffande fredningsområden anförde de sakkunniga, att de ansett det vara för fiskets befrämjande af synnerlig vikt, att delägarna tillerkändes rätt att i planen införa bestämmelser om afsättande af dylika områden, inom hvilka fiske skulle vara förbjudet antingen under viss utsatt del af året eller alltid. Inrättandet af fredningsområden hade i åtskilliga främmande länder, där lagbestämmelser meddelats i ämnet, visat sig i hög grad bidraga till fiskets förbättrande. Medelst fredningsområdes afsättande åstadkommes, att fiskens lek finge ostörd försiggå, samt att den lagda rommen och det späda ynglet skyddades, under det att å andra sidan fisket i öfriga delar af fiskeriområdet icke behöfde inställas under lektiden.

22 §.

Af delägarna antagen plan skulle enligt de sakkunnigas förslag fastställas af Kungl. Maj:ts befallningshafvande, då den funnes vara i laga ordning tillkommen samt icke strida mot lag eller författning; ansåge någon delägare planen kränka hans enskilda rätt, skulle han kunna påkalla Kungl. Maj:ts befallningshafvandes pröfning härutinnan. Vid förslagets omarbetning i justitiedepartementet ändrades detta så, att äfven en längre gående pröfning i sak skulle tillkomma Kungl. Maj:ts befallningshafvande, om den påkallades af någon delägare. Det kunde nämligen, enligt hvad departementschefen påpekade, tänkas fall, då en af delägarna beslutad plan uppenbarligen vore oförenlig med en god hushållning med fisket, såsom exempelvis om pluraliteten bland delägarna i ett föreningsfiske, beträffande hvilket vederbörande fiskeritjänsteman ansett visst mindre antal angifna fiskredskap böra användas, i planen upptoge ett mångdubbelt större antal af samma redskap.

24 §.

Då skiljemän bestämt ersättningen till delägare, som lider intrång i sin fiskerätt genom fredningsområdes afsättande, skulle jämlikt de förslag, som gingo före det för riksdagen framlagda, talan ej få föras mot skiljemännens beslut. På hemställan af högsta domstolen fick denna bestämmelse utgå och infördes i stället stadgande om rätt att vid domstol föra talan mot beslutet. Till förebyggande af att frågan om fredningsområdes inrättande uppehölles genom dylik talan meddelades i samband härmed, likaledes på högsta domstolens hemställan, stadgande att bestämmelse om fredningsområde skulle under vissa förutsättningar få omedelbart tillämpas utan hinder af klagans anställande.

För bestämmande af skiljemännens beslut vid meningsskiljaktighet mellan dem torde i förevarande fall ej vara tillräckligt att hänvisa till de flestas mening. Om hvarje skiljeman har sin mening och dessa ej kunna jämkas till hvarandra — t. ex. om vid ersättnings bestämmande i varor alla rösta för olika varuslag — kan nämligen beslut ej komma till stånd med tillämpning af angifna regel. Det synes vara lämpligt att låta ordförbundens mening i sådana fall vara afgörande.

Att delägarna skola kunna genom beslut med enkel majoritet uppdraga åt syssloman att handhafva gemensamma angelägenheter har i alla förslag varit stadgadt.

26 §

De sakkunnigas förslag innehöll i sådant afseende att, om delägarna vore flera än tre eller fisket skulle utarrenderas, delägarna skulle, om någon af dem det yrkade, utse syssloman. Enligt motiveringen till förslaget hade det syntts de sakkunniga i vissa fall kunna vara synnerligen nyttigt, att handhafvandet af angelägenheter, som berörde samtliga delägars rätt, skedde genom någon eller några af delägarna utsedda personer i stället för att utöfvas af samtliga delägarna, hvilket, om dessas antal vore stort, kunde medföra alltför stor omgång.

Vid förslaget första omarbetning ändrades angifna bestämmelse så, att yrkande af delägare icke skulle i något fall ovillkorligen föranleda val af syssloman, utan det städse skulle ankomma på delägarnas beslut, huruvida syssloman borde antagas eller icke.

Högsta domstolen ansåg emellertid, att man borde i fråga om sysslomans tillsättande ej blott gå tillbaka till det första förslaget utan meddela ännu strängare bestämmelser. Härom anfördes i domstolens utlåtande följande.

Om delägare i föreningsfiske uppgå till något större antal, måste i afseende å deras gemensamma angelägenheter förekomma vissa bestyr, för hvilkas handhafvande något slags organ är af nöden. Dit hör utsättande af tid och ort för delägarnes sammanträden, uppbärande, omhändertagande och utdelning af arrendebelopp, mottagande af uppsägning eller annat meddelande från arrendatorn m. m. Det torde därför böra *åläggas* delägarna, om de äro flera än tre, eller måhända fem, att utse en syssloman med befogenhet och skyldighet att ombesörja dylika angelägenheter, hvilka då böra i lagen närmare bestämmas. I sammanhang härmed erfordras jämväl närmare föreskrifter om påföljden af, att detta åliggande försummas, om den utseddes rätt att afsäga sig uppdraget, om delägarnas rätt att entlediga honom, om arfvode, där sådant anses böra ifrågakomma m. m. Utan närmare uttalande om hithörande detaljer hemställes, huruvida icke för det fall, att syssloman saknades, kunde uppdragas åt Konun-

gens befallningshafvande att på anmälan af delägare eller annan, hvars rätt vore i fråga, utse delägare eller annan till uppdragets handhafvande, äfvensom huruvida det icke borde kunna åläggas delägare, som af Konungens befallningshafvande förordnades till syssloman, att mottaga uppdraget utan rätt till arfvode för dess utöfvande.'

I enlighet med hvad sålunda anförts omarbetades förslaget i denna del ytterligare, innan detsamma förelades riksdagen. De nu upptagna bestämmelserna i ämnet öfverensstämna i sak med hvad då föreslogs.

27 §.

Stadgandena om delägarnas sammanträden härleda sig från de sakkunnigas förslag med vissa tillägg, som gjorts på grund af erinringar af högsta domstolen. Att det öfverlämnats åt Kungl. Maj:ts befallningshafvande att bestämma sättet för kallelse till sammanträde motiverades af de sakkunniga sålunda att, då olika förhållanden kräde olika förfaringsätt, visst sätt ej lämpligen kunde bestämmas i lag och att, då det ej heller syntes vara fullt betryggande att låta delägarna besluta i frågan, dennas afgörande tryggast lades i Kungl. Maj:ts befallningshafvandes händer.

28 och 29 §§.

Bestämmelser, som hufvudsakligen motsvarade de i 4 och 29 §§ af förevarande förslag meddelade, voro i det till högsta domstolen remitterade förslaget upptagna i 11 §. Mot denna paragraf anmärkte högsta domstolen till en början följande.

'Enligt paragrafens affattning skola dess föreskrifter om röstberäkning tillämpas endast vid behandling af frågor, hvarom i den föreslagna lagen skiljs. En dylik begränsning kan näppeligen vara riktig. Det vore föga rimligt att för fattande af positivt beslut i hvarje fråga, som icke är uttryckligen nämnd i förslagets särskilda paragrafer, kräfva enhällig öfverenskommelse mellan delägarna och således möjliggöra för hvarje särskild delägare i utarrenderadt fiske att med framgång motsätta sig de öfrigas mening i de mångahanda spörsmål, som kunna uppkomma i afseende å förvaltningen af samfällda tillgångar eller utförandet af beslutade åtgärder till fiskets främjande eller beträffande förhållandet till antagen arrendator.

Skall 11 § i förevarande hänseende kunna behålla sin föreslagna lydelse, måste alltså förslaget i andra delar omarbetas, så att de ännen, i hvilka majoritetsbeslut böra kunna ifrågakomma, varda fullständigt angifna.

En annan utväg, som synes kunna ifrågasättas och ej torde föranleda betänkligheter, är emellertid att låta 11 § äga tillämpning icke allenast i frågor, som annorstädes i lagen omnämnas, utan i gemensamma angelägenheter öfver hufvud, därvid dock till förebyggande af missför-

stånd erfordras ett uttryckligt uttalande, att beslut om påläggande af bidrag i penningar eller arbete ej faller under paragrafen, likasom det naturligen måste tillses, att regeln ej kommer att äga tillämpning å delägare, som nyttja fisket för samfällid räkning.'

Vid förslaget's därpå följande bearbetning i justitiedepartementet ansågs den senare af de utvägar högsta domstolen sålunda anvisat lätt kunna föranleda förvecklingar vid lagens tillämpning. Missförstånd beträffande innebörden af uttrycket gemensamma angelägenheter syntes med skäl vara att motse, och dylikt missförstånd kunde orsaka fattande af beslut, hvilka, såsom kränkande delägarers enskilda rätt eller af annan anledning, saknade giltighet. Då den af högsta domstolen alternativt anvisade utvägen syntes vara i praktiskt hänseende vida mera lämplig, infördes i 16 § af det omarbetade förslaget ett angifvande af de fall, då majoritetsbeslut skulle kunna ifrågakomma. Tillika intogs i samma paragraf den i afseende å den förra utvägen föreslagna bestämmelsen, att bidrag i penningar eller arbete ej finge påläggas genom majoritetsbeslut.

Någon mera afsevärd risk torde emellertid knappast vara förenad med att ej begränsa rätten till majoritetsbeslut i gemensamma angelägenheter på annat sätt än genom angifvande af undantagen från densamma, och då denna utväg, äfven ur enkelhetens synpunkt, enligt min mening äger företräde, har jag i förevarande förslags 28 § ej intagit uppräknningen af de ämnen, i hvilka majoritetsbeslut få förekomma.

I sistnämnda paragraf har från majoritetsbeslut undantagits, förutom det nyss berörda ärendet, jämväl fråga om att anvisa mer än hälften af influten arrendeavgift till åtgärder för fiskets främjande. Såsom inom högsta domstolen framhölls, är innebörden af stadgandet i den senare delen att, så länge en väckt fråga om behållnings användande ej afser mer än nämnda belopp, den är att hänföra till de frågor, för hvilkas afgörande vanlig majoritet är tillfyllest, medan åter enhällig öfverenskommelse erfordras för användande på sådant sätt af belopp, som faller utanför berörda gräns. Inom högsta domstolen erinrades äfven, att det knappast vore lämpligt, att beslut uti ifrågavarande riktning fattades annorledes än efter hand, allteftersom behållning föreläge; och blef den förut föreslagna bestämmelsen jämkad i enlighet härmed.

I det förslag, som utgjorde föremål för högsta domstolens granskning, var stadgadt, att vid omröstning angående vissa angifna ämnen ingen skulle få rösta för mer än en tredjedel af de i omröstningen deltagandes sammanlagda rösttal. I afseende härå ifrågasatte högsta domstolen, huruvida det icke vore lämpligt att nämnda begränsning finge gälla i alla frågor, där majoritetsbeslut kunde förekomma, i hvilken händelse

möjligen bestämmelsen om kvalificerad majoritet såsom villkor för giltighet af beslut om föreningsfiskes inrättande kunde bortfalla. Departementschefen fann emellertid att, äfven om en utvidgning af berörda stadgandes tillämpningsområde kunde förordas, den dock icke borde gå så långt som högsta domstolen föreslagit. Då vid förslaget om arbetning begränsning af rösträtten stadgades såsom regel, gjordes därför från denna vissa undantag, sammanfallande med de i föreliggande förslags 29 § upptagna. Departementschefen yttrade härom, att till skyddande af minoritetens rätt visserligen kräfdes inskränkning af delägarnas rösttal men detta allenast i frågor, vid hvilkas afgörande den obegränsade rösträtten kunde missbrukas till skada för de öfverröstade. Dylikt missbruk syntes ej kunna förekomma i något af de fall, som enligt förslaget vore undantagna från tillämpning af föreskriften om begränsad rösträtt. I dessa fall syntes det tvärtom ur fiskevärdssynpunkt betänkligt att sätta ägare af allenast en mindre del af fiskevattnet i tillfälle att genomdrifva sin mening i strid mot de större delägarnas intressen. Hvad särskildt anginge beslut om gemensamhetsfiskes inrättande kunde erinras om, att minoritetens rätt vore tillgodosedd genom föreskriften, att Kungl. Maj:ts befallningshafvande skulle pröfva lämpligheten af dylikt beslut.

30 §

Det till högsta domstolen öfverlämnade förslaget innehöll icke någon begränsning af den däri stadgade rätten för delägarna att genom beslut med vanlig majoritet uppdraga åt sysslomän ombesörjande af gemensamma angelägenheter. I sådant afseende anmärkte högsta domstolen, att om gemensamma angelägenheter skulle finnas, i hvilka positivt beslut ej kunde avvägras annorledes än medelst enhällig öfverenskommelse, det uppenbarligen ej vore riktigt, att en majoritet af delägare skulle kunna genom tillsättande af sysslomän genomdrifva en dylik angelägenhets afgörande i önskad riktning, samt att det jämväl förefölle oegentligt, att sysslomän, om hvilkas tillsättning beslut fattats med vanlig röstberäkning, skulle kunna erhålla befogenhet att å delägarnas vägnar fatta beslut i frågor, för hvilkas afgörande af delägarna själfva en viss kvalificerad pluralitet vore föreskrifven. Det syntes vara af nöden att antingen de gemensamma angelägenheter, hvilka finge uppdragas åt sysslomän, begränsades så att dit ej kunde hänföras några af de frågor, i hvilka kvalificerad pluralitet erfordrades för fattande af positivt beslut, eller ock bestämmelser meddelades, hvarigenom i vissa fall sysslomännens behörighet att företräda delägarna gjordes beroende af att beslutet om deras tillsättande fattades med kvalificerad pluralitet.

Med föranledande af denna anmärkning och i enlighet med det förra af de anvisade alternativen erhöill berörda stadgande vid arbetningen en

begränsning, som i sak öfverensstämmer med den i det nuvarande förslaget 30 § angifna.

De i förslaget innefattade stadgandena om rätt för boställshafvare eller arrendator af fast egendom att i stället för eller jämte boställets eller den utarrenderade egendomens ägare föra talan för tillhörande fiskevatten öfverensstämma till innehålltet i allmänhet med de motsvarande bestämmelserna i 19 § af närmast föregående förslag. Dock har nu, i enlighet med hvad högsta domstolen vid dess granskning ifrågasatte, förbehåll om ägarens eller boställshafvarens samtycke icke uppställts i fråga om pröfning af arrendeambud och följaktligen icke heller i fråga om beslut att åt syssloman eller annan uppdraga dylik pröfning; och har jämväl det liknande förbehållet beträffande rätt att deltaga i öfverenskommelse om annat sätt för utarrendering än offentlig auktion utelämnats.

31 §.

Beträffande ändring af fiskeriområdes omfattning yttrade de sakkunniga, att härför syntes böra fordras iakttagande af samma former som för bildande af dylikt område, dock att, om fiskeområde utgjordes af samfällt vatten, för områdets ändrande lämpligen kunde krävas större pluralitet bland delägarna än som erfordrats för dess bildande. Den sålunda angifna hufvudregeln har sedermera bibehållits.

På hemställan af högsta domstolen infördes i 1909 års förslag närmare bestämmelser, huru stadgandena om sådan uppskattning, som omförmäles i 9 § af förevarande förslag, skulle tillämpas vid ändring af området. Med hänsyn till olämpligheten af att sammanställa värden, som beräknats å olika tider och under olika förhållanden, har därvid stadgats att, såvidt fråga vore om tillökning af området, reglerna om uppskattnings företagande skulle äga tillämpning jämväl med afseende på det ursprungliga området, utan hänsyn till om sådan åtgärd beträffande detsamma förut vidtagits. När frågan gällde allenast fiskevattnens afskiljande, skulle däremot ny uppskattning i allmänhet icke vara af nöden.

I afseende å riksdagens anmärkning, att i de fall, som omförmäldes i 30 och 32 §§ af 1909 års förslag och på motsvarande sätt upptagits i förevarande förslags 33 och 34 §§, det borde vara möjligt att i stället för statens fiskeritjänsteman förordna annan kvalificerad sakkunnig, hänvisar jag till hvad jag därom yttrat vid 13 §.

Bestämmelsen om rätt för Kungl. Maj:ts befallningshafvande att förklara beslut om gemensamhetsfiskes inrättande förfallet, om beslutet under tre år ej vunnit tillämpning, upptogs i 1909 års förslag på förordnande af högsta domstolen, som ansåg en sådan bestämmelse böra meddelas med hänsyn till såväl delägarnas som det allmännas intresse.

35 §.

Äfven stadgandena därom att, då gemensamhetsfiske undergått väsentlig förändring till beskaffenhet eller gränser. Kungl. Maj:ts befallningshafvande kan förklara beslutet om fiskets inrättande förfallet eller vidtaga annan erforderlig åtgärd hafva tillkommit med anledning af högt sta domstolens anmärkningar. Dessa stadgandens lydelse har nu något jämkats med hänsyn till riksdagens erinran, att fråga kan uppkomma om vattnets användande för annat ändamål än fiske, och att det af sådan anledning kan vara önskvärdt att, om skäl därtill äro, få gemensamhetsfisket upphäfdt eller förändradt.

40 §. Under det att i allmänhet tiden för anförande af besvär i mål, som handläggas af förvaltande myndigheter och ämbetsverk, räknas från del-fäendet af det beslut, som öfverklagas, har det föreslagits att Kungl. Maj:ts befallningshafvandes beslut i förevarande ärenden skola offentligen kungöras och besvärstiden räknas från kungörandet. Till stöd för denna afvikelse från vanliga regler anförde de sakkunniga, att då de beslut, som af Kungl. Maj:ts befallningshafvande enligt den föreslagna lagen skulle meddelas, ofta kunde angå en mängd personer, komme delgifningen, därest sådan skulle ske i vanlig ordning, att blifva särdeles kostsam, hvarjämte en underlåtenhet eller ett dröjsmål att verkställa delgifningen med någon rättsägare kunde fördröja tillämpningen af Kungl. Maj:ts befallningshafvandes beslut.

42 §. De fisken, som omfattas af det stadgade undantaget för fiske, hvar-med äganderätt till grunden ej är förenad och som afser fångst af allenast visst eller vissa fiskslag, äro, enligt hvad de sakkunniga meddelade, till största delen antingen kronan tillhöriga eller genom upplåtelse från kronan komma i enskild ägo. Något behof af ändring i gällande lagstiftning har icke ansetts föreligga i fråga om dessa fisken.

Slutbestäm-
melsen.

De sakkunniga funno de af dem föreslagna bestämmelserna i allmänhet vara af beskaffenhet att vinna tillämpning å bestående rättsförhållanden. Endast för det fall att före lagens utfärdande upprättats arrendeaftal rörande antingen allenast fiskevatten eller ock fiskevatten jämte så ringa jord, att ett fiskearrende uppenbarligen vore för handen, syntes arrendatorns rätt böra skyddas. Detta skedde lämpligast därigenom, att arrendatorn tillerkändes befogenhet att förhindra beslut om annat fiskesätt än enligt fastställd plan.

Hvad de sakkunniga i anledning häraf föreslagit har sedermera, med någon jämkning, bibehållits.

Utöfver förslaget till lag om gemensamhetsfiske anholder jag att få för Kungl. Maj:t annåla ett förslag till lag om ändrad lydelse af 10, 13 och 14 §§ i lagen den 27 juni 1896 om rätt till fiske.

Sistberörda förslag sammanfaller med det förslag i samma ämne, hvilket ingick i den för 1909 års riksdag framlagda propositionen.

Förslag till
lag om änd-
rad lydelse
af 10, 13 och
14 §§ i la-
gen den 27
juni 1896
om rätt till
fiske.

Angående syftet för bestämmelserna i det föreslagna tredje stycket af 14 § i lagen om rätt till fiske anförde de sakkunniga följande.

En synnerligen viktig uppgift för dem, som vilja bedrifva ett rationellt fiske, är idkande af fiskodling, och det synes vara högst angeläget att söka uppmuntra till dylik verksamhet. På lagstiftningens väg låter detta sig göra genom beredande af möjlighet för delägarna i fiskeriområde att, såvidt ske kan, afstänga sitt fiskevatten, så att de hafva trygghet för, att resultatet af deras fiskodling kommer dem själfva och icke andra personer till godo. Sådan afstängning kan dock icke ifrågakomma annat än beträffande den mindre fiskled, som onförmäles i andra stycket af 14 § i lagen om rätt till fiske, samt i älf, ström, å eller sund, där fisken ej har sitt dref. Beviljandet af rätt till afstängning torde lämpligen kunna ske i samma ordning och under enahanda villkor, som sistnämnda lagrum stadgar för vinnande af rätt att utsätta fiskredskap i den mindre fiskleden. I de fall då fiskled ej är för handen, lägga väl de nu gällande bestämmelserna om rätt till fiske icke hinder i vägen för afstängande af ström eller sund, men ofta nog torde förhållandena vara sådana, att en undersökning och pröfning erfordras för afgörande af, huruvida fisken har sitt dref i visst vatten, och i dylik händelse uppstår lätt hos vederbörande tvekan att på eget beråd verkställa afstängning, hvadan i alla fall möjlighet bör finnas att i laga ordning söka tillstånd därtill.

Härvid må erinras, hurusom lagen om rätt till fiske icke upptager bestämmelser, som från andra synpunkter än fiskeriintressets reglera den enskilda dispositionsrätten öfver vattendrag, och att följaktligen, därest fråga är om vidtagande af anordning, som kan förauleda dämning eller förorsaka hinder i flottleds eller farleds användande, bestämmelserna i förordningen om jordägares rätt öfver vattnet å hans grund skola tillämpas.

Öfriga bestämmelser i det senare lagförslaget torde icke vara i behof af någon förklaring.»

Departementschefen uppläste härefter ifrågavarande båda lagförslag, af den lydelse bilagor vid detta protokoll utvisa, och hemställde, att för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål lagradets utlåtande öfver förslagen måtte inhämtas genom utdrag af protokollet.

Denna hemställan, som biträdtes af statsrådets öfriga ledamöter, blef af Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifallen.

Ur protokollet
Willand Aschan.

Förslag

till

Lag

om gemensamhetsfiske.

Härigenom förordnas som följer:

Inledande bestämmelser.

1 §.

Är fiskevatten oskift eller eljest tillhörigt två eller flera, må delägarna besluta, att fisket i vattnet skall vara gemensamhetsfiske. För beslutets giltighet erfordras fastställelse af Konungens befallningshafvande. Gemensamhetsfiske skall, efter hvad delägarna besluta, inrättas för visst antal år, minst tio och högst tjugufem.

2 §.

Gemensamhetsfiske skall antingen nyttjas af delägarna i bolag eller upplåtas på arrende eller ock, om fisket ej är tillgodogjordt på något af nu angifna sätt, brukas af delägarna hvar för sig enligt fastställd plan.

3 §.

Utän hinder af att gemensamhetsfiske nyttjas af delägarna i bolag eller upplåtits på arrende hafve delägare rätt att själf och med sitt husfolk idka mete i honom tillkommande vatten. Gemensamhetsfiske, som skall brukas af delägarna hvar för sig enligt fastställd plan, må ej, innan plan blifvit fastställd, nyttjas annorledes än nu är sagdt.

Sasom mete är ej att anse fiske med ståndkrok, längref, utter, drag eller svirffel, ej heller slantning.

4 §.

Har ej mellan delägarna träffats enhällig öfverenskommelse om särskild beräkningsgrund för deras delaktighet i gemensamhetsfisket, njute en hvar af dem sådan delaktighet, om vattnet är i sin helhet oskift, efter sin andel däri och i annat fall efter det jämlikt 9 § bestämda värdet å hans andel i afkastningen af fisket i vattnet. Hvad nu är stadgadt skall ock, med iakttagande af hvad i 29 § sägs, tillämpas beträffande delägares rösträtt vid beslut i fråga om gemensamhetsfiskes inrättande eller annan angelägenhet, som rör sådant fiske.

Om inrättande af gemensamhetsfiske.

5 §.

Uppstår fråga om inrättande af gemensamhetsfiske, och enas icke samtliga delägare såväl härom som angående tiden för gemensamhetsfiskets bestånd och sättet för dess tillgodogörande samt, därest fisket skall enligt plan brukas af delägarna hvar för sig, angående sådan plan äfvensom, då fiskevattnet ej är i sin helhet oskift, om grunden för beräkning af delaktigheten i gemensamhetsfisket och af delägarnas rösträtt, skall frågan företagas till pröfning vid förrättning på stället.

Till hållande af sådan förrättning förordne Konungens befallningshafvande, efter ansökning af delägare, statens fiskeritjänsteman eller, vid förfall för honom, annan sakkunnig, som är af landtbruksstyrelsen godkänd. I ansökningen skola uppgifvas fiskevattnets belägenhet och omfattning äfvensom, såvidt ske kan, de fastigheter saken angår samt ägarnas och innehafvarnas namn och hemvist.

6 §.

Förrättningsmannen skall, efter samråd med sökanden, bestämma tid och ställe för förrättningen samt härom lämna uppgift till Konungens befallningshafvande, och låte befallningshafvanden kungörelse om förrättningen införas i länskungörelserna samt minst fjorton dagar före förrätt-

ningen ej mindre uppläsas i kyrkan i den eller de socknar, där fiskevattnet är beläget, än äfven införas i tidning inom orten.

Finnes saken angå fiskevatten, tillhörigt kronan eller allmän inrättning, och är ej boställshafvare eller arrendator jämlikt 31 § första stycket behörig att för fiskevattnet föra talan, varde ombud till bevakande af kronans eller inrättningens rätt utsedt af Konungens befallningshafvande eller annan myndighet, som sådant må tillkomma; och gifve Konungens befallningshafvande, då annan myndighet skall utse ombud, denna myndighet underrättelse om saken så tidigt, att ombudet kan tillstädeskomma vid förrättningen.

7 §

Yppas vid förrättning giltig anledning till ovisshet, huruvida fiskevatten är skiftadt eller icke, eller angående rätta sträckningen af ägogräns i vattnet, och kan ej enighet uppnås, skall förrättningen inställas och förrättningsmannen om förhållandet göra annälan hos Konungens befallningshafvande, som förklarar frågan om gemensamhetsfiskes inrättande förfallen.

8 §.

Finnes förrättningsmannen för fiskets ändamålsenliga utöfvande erforderligt, att gemensamhetsfisket skall omfatta jämväl vatten, som icke afses i ansökningsen, uppskjute han förrättningen och göre om förhållandet annälan hos Konungens befallningshafvande med uppgift å detta vattens belägenhet och omfattning, de ytterligare fastigheter, saken förmenas angå, samt ägarnas och innehafvarnas namn och hemvist, hvarefter befallningshafvanden föranstaltar om att enligt 6 § den nya tiden för förrättningen kungöres och allmänt ombud, om sådant erfordras, varder utsedt.

9 §.

Är fiskevattnet ej i sin helhet oskift, och träffas icke enhällig öfverenskommelse om grunden för beräkning af delaktigheten i gemensamhetsfisket och af delägarnas rösträtt, skall uppskattning verkställas af värdet å den årliga afkastning, som fisket i hvarje särskild del af fiskevattnet, hvari fiskerätt tillkommer en delägare eller flera delägare samfällt, kan beräknas lämna vid sådan utöfning af fisket, att fisktillgången icke förminskas. Om fiskerätt i viss del af fiskevattnet tillkommer flera delägare samfällt, skall för en hvar af dem uträknas, huru stor del af det uppskattade värdet å samfällighetens årliga afkastning belöper å honom efter hans lott i samfälligheten.

Vid uppskattningen skall förrättningsmannen, om någon delägare det påkallar, biträdas af två för sakkunskap och pålitlighet kända, med fiskeriförhållandena i orten förtroagna gode män, hvilka utses af delägarna eller, därest de icke om valet sänjas, af Konungens befallningshafvande på anmälan af förrättningsmannen. Uppkomma mellan förrättningsmannen och gode männen olika meningar, gälle den mening, om hvilken de flesta förena sig.

10 §.

Förrättningsmannen skall föranstalta om fullständig utredning af alla på frågan inverkan omständigheter och därefter för delägarna framlägga utlåtande, med angifvande särskildt, huruvida han anser gemensamhetsfiske böra inrättas i fiskevattnet, samt huru fisket enligt hans åsikt lämpligast skall nyttjas. Anser förrättningsmannen fiskets brukande af delägarna hvar för sig enligt fastställd plan kunna ifrågakomma, skall han uppgöra och i utlåtandet framlägga förslag till plan.

11 §.

Sedan förrättningsmannens utlåtande framlagts, skall inför honom anställas omröstning angående frågan, huruvida gemensamhetsfiske skall inrättas, så ock för huru många år sådant fiske skall komma till stånd samt om fiskets upplåtande på arrende eller antagande af plan för fiskets brukande af delägarna hvar för sig: och skall härvid frågan om gemensamhetsfiskes inrättande företagas till afgörande efter öfriga nu nämnda frågor, om någon delägare det yrkar.

För beslut om gemensamhetsfiskes inrättande erfordras beträffande fiskevattnet, som är i sin helhet oskift, mer än hälften och i fråga om annat fiskevattnet minst två tredjedelar af samtliga delägares rösttal.

Delägare, som gjort ansökning om förrättningsmans förordnande, vare ej däraf förhindrad att rösta mot inrättande af gemensamhetsfiske.

12 §.

Förrättningen skall afslutas med tillkännagifvande att, om någon finner sig befogad till påminnelser i fråga om gemensamhetsfiskets inrättande eller tillgodogörande eller beträffande uppskattning och uträkning, hvarom i 9 § förmäles, sådana påminnelser må ingifvas till Konungens befallningshafvande före klockan tolf å trettionde dagen från afslutningen.

Förrättningsmannen åligger att ofördröjligen till Konungens befallningshafvande insända det vid förrättningen förda protokoll jämte öfriga handlingar angående saken.

13 §.

Hafva till Konungens befallningshafvande inkommit handlingar, utvisande, att delägarna utan förrättning, hvarom ofvan sägs, träffat öfverenskommelse om inrättande af gemensamhetsfiske, och är ej sådant fall för handen, att enligt 5 § förrättning bort hållas, låte Konungens befallningshafvande genom kungörelse, som skall införas i länskungörelserna och tidning inom orten samt uppläsa i kyrkan i den eller de socknar, där fiskevattnet är beläget, tillkännagifva, att handlingarna äro tillgängliga hos befallningshafvanden och att påminnelser i ärendet må till honom ingifvas före klockan tolf å trettionde dagen från den dag, då kungörelsen upplästs i kyrkan, eller, om den upplästs å olika dagar i särskilda socknars kyrkor, från den dag, då den sist blifvit uppläst. Konungens befallningshafvande höre ock statens fiskeritjänsteman.

14 §.

Beslut om inrättande af gemensamhetsfiske varde af Konungens befallningshafvande fastställt, om han med hänsyn till fiskevattnets gränser och omfattning samt förhållandena i öfrigt finner sådant fiske böra inrättas.

15 §.

Hafva delägarna ej bestämt viss dag, från hvilken beslutet om gemensamhetsfiskes inrättande skall äga tillämpning, eller infaller af dem utsatt dag, innan Konungens befallningshafvandes beslut om fastställelse vinner laga kraft, skall befallningshafvanden bestämma dagen.

Om gemensamhetsfiskes nyttjande af delägarna i bolag.

16 §.

Gemensamhetsfiske skall nyttjas af delägarna i bolag, om de enhälligt öfverenskomma därom.

Nyttjas gemensamhetsfiske på nu angifvet sätt, äge denna lag ej tillämpning beträffande delägarnas inbördes förhållande och ordnandet af deras gemensamma angelägenheter.

Om gemensamhetsfiskes upplåtande på arrende.

17 §.

För beslut, att gemensamhetsfiske skall upplåtas på arrende, erfordras samma röstöfvervikt som för beslut om gemensamhetsfiskes inrättande i fiskevattnet. Beslut om utarrendering skall underställas Konungens befallningshafvande, som, därest beslutet finnes i laga ordning tillkommet, fastställer det till efterrättelse.

18 §.

Utarrenderingen skall ske å offentlig auktion, om ej delägarna enhälligt öfverenskomma om annat förfaringssätt; och varde gjorda anbud pröfvade af delägarna vid auktionen eller å sammanträde, som vid auktionen utsättes att hållas sist å tionde dagen därefter.

Menar delägare, att, med afseende å anbudens beskaffenhet eller i öfrigt föreliggande förhållanden, anbudens pröfning bort utfalla annorledes, må han före klockan tolf å tjugonde dagen därefter klaga hos Konungens befallningshafvande; och äge befallningshafvanden, därest det finnes uppenbart, att delägarnas gemensamma bästa icke tillvaratagits, förordna, att ny auktion skall hållas.

19 §.

Behållen arrendeavgift skall fördelas efter delaktigheten i gemensamhetsfisket, om ej delägarna besluta att använda dylik afgift till åtgärder för fiskets främjande.

Är gemensamhetsfiske utarrenderadt till delägare, må han vid erläggande af arrendeavgiften afdraga hvad å honom belöper efter hans delaktighet i fisket.

20 §.

Sedan beslut fattats om gemensamhetsfiskes upplåtande på arrende, vare beslut att, med ändring af hvad sålunda bestämts, fisket skall brukas af delägarna hvar för sig enligt fastställd plan icke giltigt, därest ej delägare med mer än hälften af samtliga delägares rösttal förenat sig om beslutet.

Om gemensamhetsfiskes nyttjande af delägarna hvar för sig enligt fastställd plan.

21 §.

Skall gemensamhetsfiske brukas af delägarna hvar för sig enligt fastställd plan, varde plan af dem antagen.

Dylik plan skall innehålla föreskrifter om beskaffenheten och antalet af de fiskredskap, som hvarje delägare må vid fisket begagna, samt, då fråga är om oskift fiskevatten, angifva den ordning, i hvilken delägarna må använda de olika fiskeplatserna. I planen må jämväl införas bestämmelser om viss fredningstid för särskilda fiskslag och om afsättande af fredningsområden äfvensom förbud mot fångande af fisk under viss storlek, stadganden, som möjliggöra tillsyn därå att delägare icke använder andra eller flera redskap än honom tillkommer, samt andra bestämmelser, som kunna tjäna till främjande af fisket eller förekommande af tvist mellan delägarna.

Ej må någon i plan tilläggas rätt att fiska i annan delägarers fiskevatten, med mindre denne lämnat medgifvande därtill.

22 §.

Antagen plan för gemensamhetsfiskes brukande skall underställas Konungens befallningshafvande, som tillser huruvida planen tillkommit i laga ordning samt öfverensstämmer med lag och författning, så ock, därest delägare gjort påminnelse i sådant hänseende, huruvida planen kränker dennes enskilda rätt eller icke är tjänlig för fiskets främjande.

Är ej planen antagen vid förrättning, hvarom i 5 § förmäles, skall tillfälle att afgifva påminnelser ofördröjligen beredas delägarna enligt hvad i 13 § sägs.

Planen skall af Konungens befallningshafvande antingen oförändrad fastställas eller ogillas. Vägras fastställelse, skall skäl därför uppgifvas.

23 §.

Har i plan för fiskevatten, som ej är i sin helhet oskift, upptagits bestämmelse om afsättande af fredningsområde, och lider delägare, inom hvars fiskevatten området skall afsättas, genom sådan åtgärd intrång i sin

fiskerätt, må bestämmelsen ej mot honom tillämpas, med mindre ersättning för intrånget beredes honom.

Erinran härom skall införas i beslut om fastställelse å plan, som nyss är sagd.

24 §.

Träffas ej öfverenskommelse angående ersättning, hvarom i 23 § förnäles, skall ersättningen af tre ojäfviga skiljemän fastställas till visst belopp i penningar eller varor att årligen förskottsvis utgå. Bland skiljemännen skall en utses af den till ersättning berättigade och en af öfriga delägare, hvarefter de sålunda utsedda tillkalla den tredje, som skall vara skiljemännens ordförande. Tredskas någondera parten att utse skiljeman, eller kunna de utsedda ej förena sig om valet af den tredje, äge domaren eller utmätningsmannen i orten att förordna om valet.

Den, som ej nöjes med de flesta skiljemännens mening eller, om alla äro af skilda meningar och dessa ej kunna till hvarandra jämkas, med hvad ordföranden säger, äge att draga tvisten under rättens pröfning, så framt han instämmer sin talan sist å nittionde dagen från det skiljemännens beslut tillställdes honom; och skall i beslutet lämnas tydlig hänvisning om hvad den missnöjde har att iakttaga för tvistens dragande under rättens pröfning. Ställes hos Konungens befallningshafvande pant eller borgen för ersättning, som, utöfver hvad skiljemännen bestämt, kan varda fastställd, äge befallningshafvanden förordna, att bestämmelsen om fredningsområde må, ändå att den till ersättning berättigade söker ändring i skiljemännens beslut, genast tillämpas mot erläggande tillsvidare af ersättning enligt samma beslut.

25 §.

Fastställd plan skall, om den ej af Konungens befallningshafvande jämlikt 35 § förklaras skola upphöra att gälla, lända till efterrättelse, intill dess bolag bildats för gemensamhetsfiskets nyttjande eller fastställelse meddelats å ny plan eller å beslut om fiskets upplåtande på arrende.

Bestämmelser om syssloman samt vissa bestämmelser om delägarnas sammanträden och beslut.

26 §.

Delägarna i gemensamhetsfiske skola, om de äro flera än tre eller eljest någon af dem det yrkar, utse syssloman att uppbära och omhänder-

hafva samt, i den mån det skall ske, fördela delägarna samfällt tillkommande medel äfvensom mottaga uppsägning och annat meddelande från arrendator af gemensamhetsfisket.

Utse ej delägarna syssloman, då sådant skall ske, äge Konungens befallningshafvande att, på ansökan af delägare eller arrendator af gemensamhetsfisket, utse syssloman. Delägare eller den, som enligt 31 § äger föra hans talan, vare, om han af Konungens befallningshafvande utses till syssloman, skyldig mottaga uppdraget utan rätt till arvode för dess utförande; äge dock att efter fem år afgå och vare sedermera ej skyldig ånyo mottaga befattningen, förrän ytterligare fem år förflutit.

Syssloman må genom delägarnas beslut entledigas, dock att af Konungens befallningshafvande utsedd syssloman skall innehafva befattningen, till dess hos befallningshafvanden visats, att delägarna utsett annan syssloman och att denne åtagit sig uppdraget.

27 §.

Huru delägarna skola kallas till sammanträde bestämmes, sedan dem beredts tillfälle att yttra sig i ämnet, af Konungens befallningshafvande, då beslut om gemensamhetsfiskes inrättande fastställs.

Om tid och ort för sammanträde bestämme delägarna. Syssloman må ock utlysa sammanträde, som han finner erforderligt. Påfordra delägare med minst en tiondel af samtliga delägares rösttal hos syssloman sammanträde för uppgifvet ändamål, skall sammanträde utlysas. Här syssloman ej senast fjorton dagar efter sådan påfordran utlyst sammanträde att hållas inom fjorton dagar, åligger det, på anmälan af delägare, domaren eller utmätningsmannen i orten att ofördröjligen utlysa sammanträde. Lag sanma vare, om syssloman ej finnes och val af syssloman skall ske.

Vid sammanträde föres ordet af den, som de närvarande därtill utse. Protokoll skall vid sammanträde föras genom ordförandens försorg.

28 §.

Ej må genom beslut af delägarna tillskott i penningar, varor eller arbete åläggas delägare, som ej biträdt beslutet, ej heller annorledes än genom enhällig öfverenskommelse mer än hälften af influten arrendeafgift anvisas till åtgärder för fiskets främjande.

29 §.

Vid omröstning i andra frågor än de i 1, 17, 20 och 33 §§ omnämnda må icke för någon delägare beräknas mer än en tredjedel af de i omröstningen deltagandes sammanlagda rösttal.

Då ej annat är för visst fall stadgadt, gälle den mening, som erhåller högsta rösttalet, eller, vid lika rösttal, den mening, hvarom de flesta röstande förenat sig. Äro äfven efter sådan beräkning rösterna lika delade, afgöres val genom lottning, men gälle i annan fråga den mening, som biträdes af ordföranden vid sammanträdet eller, därest omröstning sker under förrättning, hvarom ofvan sägs, af förrättningsmannen.

Har delägare afgifvit anbud vid auktion enligt 18 §, må han ej deltaga i pröfningen af de gjorda anbuden, och äge ej heller delägare, som ensam eller jämte andra arrenderar gemensamhetsfisket, deltaga i afgörandet af fråga om gemensamma medels användande till åtgärder för fiskets främjande eller af annan fråga, hvori han såsom arrendator kan vänta nytta eller skada af delägarnas beslut.

30 §.

Delägarna må åt syssloman eller annan af dem utsedd person uppdraga sin beslutanderätt i fråga, för hvars afgörande ej erfordras enhällig öfverenskommelse eller viss röstöfvervikt.

31 §.

Boställshafvare eller arrendator af kronan tillhörig, genom offentlig myndighet utarrenderad fast egendom äge föra talan för fiskevatten, som han i nämnda egenskap äger nyttja.

Har boställshafvare utarrenderat bostället, tillkomme den rätt, som nyss är sagd, arrendatorn; och äge arrendator af annan fast egendom än i första stycket sägs samma rätt. Dock må utan boställshafvarens eller ägarens samtycke sådan arrendator icke lämna medgifvande, som i 21 § tredje stycket omförmäles, ej heller deltaga i beslut

i fråga om bestämmande af särskild beräkningsgrund för delaktigheten i gemensamhetsfiske eller för delägares rösträtt enligt hvad i 4 § sägs eller

i frågor, som omförmälas i 1, 17, 20 och 33 §§.

Såväl ägare som boställshafvare och arrendator vare berättigad:

att jämlikt 9 § påkalla biträde af gode män vid förrättnings företagande,

att, enligt hvad i 11 § sägs, yrka, att omröstning rörande vissa frågor skall äga rum, innan frågan om gemensamhetsfiskes inrättande företages till afgörande,

att jämlikt 18 § klaga öfver pröfningen af arrendeanbud,

att enligt 24 § klandra skiljemäns beslut.

att ingifva påminnelser i de fall, då sådant enligt denna lag i allmänhet är tillåtet, samt
att åtala förscelse, hvarom i 37 § förmäles.

32 §.

Hvad delägarna beslutat i fråga, som ankommer på deras afgörande, gälle mot ny delägare.

Om ändring af grunderna för gemensamhetsfiske samt gemensamhetsfiskes upphörande.

33 §.

Ändring af området för gemensamhetsfiske må ej ske, med mindre beslut därom biträdes dels af delägare i det ursprungliga området, hvilka äga minst två tredjedelar af delägarnas hela rösttal, dels ock af delägare i det vatten, om hvars tilläggande eller afskiljande fråga är, med det rösttal, som erfordras för beslut om gemensamhetsfiskes inrättande i samma vatten. Beslut om sådan ändring skall underställas Konungens befallningshafvande, som, därest ändringen finnes lämpligen böra äga rum, fastställer beslutet till efterrättelse.

I afseende å ändring, som i första stycket sägs, äge hvad i 5—13 §§ är stadgadt motsvarande tillämpning. Är fråga om tillökning af gemensamhetsfiskes område, skall hvad i 9 § stadgas om uppskattnings företagande äga tillämpning jämväl med afseende på det ursprungliga området, utan hänsyn till om uppskattning beträffande detta område förut skett. Är däremot fråga allenast om fiskevattnens afskiljande, må förnyad uppskattning ej företagas, med mindre Konungens befallningshafvande, sedan tillfälle beredts delägarna att yttra sig och förrättningsmannen blifvit hörd, finner nödigt att förordna om uppskattnings företagande.

34 §.

Har efter gemensamhetsfiskes inrättande fiskevattnet, som ingår däri, blifvit deladt, och erfordras för bestämmande af det å hvarje del belöpande rösttal sådan uppskattning, som i 9 § omförmäles, äge Konungens befallningshafvande, på ansökan af delägare i fiskevattnet, förordna om förrättning för sådan uppskattning.

Finnes till följd af fastighets delning erforderligt att vidtaga jämkning i fastställd plan för gemensamhetsfiskes brukande, förordne därom Konungens befallningshafvande på ansökan af delägare i fastigheten. Innan ärendet företages till afgörande, skall tillfälle att ingifva påminnelser beredas delägarna enligt hvad i 13 § sägs samt statens fiskeritjänsteman höras eller ock förrättning på stället företagas, om Konungens befallningshafvande finner sådan erforderlig.

35 §.

Har under en sammanhängande tid af tre år gemensamhetsfiske icke varit på arrende upplåtet och ej heller öfverenskommelse om fiskets nyttjande i bolag eller fastställd plan för fiskets brukande varit gällande, äge Konungens befallningshafvande, på ansökan af delägare, förklara beslutet om gemensamhetsfiskes inrättande förfallet.

Om genom fiskevattens användande för annat ändamål än fiske eller i följd af sjösänkning, naturhändelse eller annan omständighet gemensamhetsfiske undergått väsentlig förändring till beskaffenhet eller gränser, äge Konungens befallningshafvande, på ansökan af delägare, efter förhållandena antingen förklara beslutet om gemensamhetsfiskes inrättande förfallet eller förordna om förrättning för uppskattning enligt 9 § eller för uppgörande af förslag till ny plan för fiskets brukande eller ock, om sådan plan antagits utan förrättning, bereda delägarna tillfälle att afgifva påminnelser enligt hvad i 13 § sägs; och äge Konungens befallningshafvande, äfven om icke ny plan antages och af befallningshafvanden fastställs, förklara, att förut fastställd plan skall upphöra att gälla.

Konungens befallningshafvande må ej förklara beslut om gemensamhetsfiskes inrättande förfallet, innan delägarna enligt hvad i 13 § sägs erhållit tillfälle att ingifva påminnelser i ärendet samt statens fiskeritjänsteman blifvit i saken hörd.

36 §.

Med afseende å förrättning, som jämlikt 34 eller 35 § skall företagas, gälle i tillämpliga delar hvad i 5, 6 samt 9—12 §§ är stadgad.

Straffbestämmelser.

37 §.

Den, som i följd af gemensamhetsfiskes inrättande allenast äger rätt att meta i honom tillkommande vatten men likväl där idkar annat slag

af fiske, så ock den, som fiskar i strid mot fastställd plan, dömes, om ej gärningen är belagd med straff i allmänna strafflagen, till böter från och med fem till och med etthundra kronor.

Förseelse, hvarom nu är sagdt, må ej, därest den endast förnärmar enskild persons rätt, åtalas af annan än delägare i gemensamhetsfisket eller arrendator af fisket.

38 §.

Böter, som ådömas enligt 37 §, skola tillfalla kronan. Saknas tillgång till deras fulla gällande, skola de förvandlas enligt allmänna strafflagen.

Särskilda bestämmelser.

39 §.

För förrättning, hvarom i 5 och 9 §§ sägs, skall utgå ersättning till förrättningsmannen och gode män enligt hvad särskildt stadgas. Ersättning, som ej af allmänna medel gäldas, jämte kostnad för kungörelser och annat, som för förrättningen är af nöden, skall sökanden genast förskjuta. Kommer gemensamhetsfiske till stånd, gäldas sådan ersättning och kostnad af delägarna efter hvars och ens delaktighet i gemensamhetsfisket; dock vare boställshafvare och arrendatorer, som i 31 § första stycket afses, pliktiga gälda hvad af ersättningen och kostnaden belöper å fiskevatten, som af dem innehafvas.

Hvad i första stycket stadgas äge motsvarande tillämpning i afseende å förrättning, som jämlikt 33, 34 eller 35 § skall företagas.

40 §.

Beslut, som Konungens befallningshafvande jämlikt denna lag meddelar, skall införas i länskungörelserna och tidning inom orten samt uppläsa i kyrkan i den eller de socknar, där fiskevattnet är beläget.

Mot Konungens befallningshafvandes beslut må talan fullföljas hos Konungen genom besvär, hvilka skola till vederbörande statsdepartement ingifvas före klockan tolf å sextionde dagen från den dag, då beslutet upplästs i kyrkan, eller, därest beslutet upplästs å olika dagar i särskilda socknars kyrkor, från den dag, då det sist blifvit uppläst.

Beslut, hvarigenom plan för gemensamhetsfiskes brukande fastställts, lände till efterrättelse utan hinder af förd klagan.

41 §.

Sträcker sig fiskevatten, om hvilket fråga är, genom två eller flera län, höre ärendet under Konungens befallningshafvande i det län, där största delen af fiskevattnet är belägen; dock att, sedan befallningshafvanden i visst län meddelat förordnande för förrättningsman jämlikt 5 § eller, utan att förrättning företagits, fastställt beslut om gemensamhetsfiskes inrättande, samme befallningshafvande städse skall fortfarande handlägga ärenden angående gemensamhetsfisket.

42 §.

Den rätt, hvilken tillkommer ägare af fiske, hvarmed äganderätt till grunden ej är förenad och som afser fångst af allenast visst eller vissa fiskslag, skall ej beröras af gemensamhetsfiskes inrättande.

Har före denna lags trädande i kraft fiskevatten utarrenderats, antingen särskildt för sig eller under sådana villkor att aftalet uppenbarligen afser hufvudsakligast fiskerätten, och inrättas gemensamhetsfiske, som omfattar jämväl det sålunda utarrenderade fiskevattnet, vare arrendatorns godkännande erforderligt för giltigheten af beslut att upplåta gemensamhetsfisket på arrende.

Förslag

till

L a g

om ändrad lydelse af 10, 13 och 14 §§ i lagen den 27 juni 1896 om rätt till fiske.

Härigenom förordnas, att 10, 13 och 14 §§ i lagen den 27 juni 1896 om rätt till fiske skola erhålla följande ändrade lydelse:

10 §.

Oskift fiskevatten må alla, som däri äga del, bruka efter ty de kunna sämjas. Sämjas de ej, lägge rätten dem emellan, huru fisket utan förfång för någon af dem må nyttjas. Fiskebyggnad hafve ock en hvar lof att uppföra allt efter som han äger del i samfälligheten och lägenhet därtill finnes. Är ej lägenhet för hvarje delägare att uppföra särskild fiskebyggnad, bjude den, som vill bygga, de öfriga att deltaga; vilja de ej, och pröfvar rätten, att byggnaden kan göras utan skada för den, bestämme rätten, på hvad sätt, villkor och tid byggnaden må uppföras och nyttjas.

I oskift fiskevatten må ej en delägare utan de flesta öfrigas samtycke upplåta fiskerätt åt någon, som ej är delägare.

Hvad i denna § är stadgadt skall ej äga tillämpning beträffande fiskevatten, som utgör gemensamhetsfiske eller ingår i sådant fiske.

13 §.

Om gemensamhetsfiske så ock om lapparnas rätt till fiske i vissa delar af riket gälle hvad särskildt är stadgadt.

14 §.

Fast eller rörlig fiskredskap, som kan hindra fisken att framgå, må ej utsättas i kungsådra.

I älf, ström, å eller sund, där kungsådra ej finnes, men fisken har sitt dref, skall en sjättedel af bredden i djupaste vattnet lämnas fri från redskap, hvarom nyss är sagdt, där ej Konungens befallningshafvande efter rättägendes och sakkunnigs hörande gifver lof till redskapens användande. Är i ty fall fråga om fiskebyggnad, som kan förorsaka uppdämning, lände jämväl till efterrättelse hvad därom är särskildt stadgadt.

Har vatten, däri fisket är gemensamhetsfiske, gemenskap med annat vatten endast genom sådant sund, tillflöde eller aflopp, där kungsådra ej finnes, må Konungens befallningshafvande, på ansökan af delägarna i gemensamhetsfisket, efter rättägendes och sakkunnigs hörande gifva delägarna lof att afstänga samma sund, tillflöde eller aflopp medelst anordning, som hindrar fisken att framgå, dock att, där fråga är om anordning, som kan förorsaka uppdämning, hvad om fiskebyggnad för ty fall är stadgadt jämväl skall lända till efterrättelse.

*Utdrag af protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd fredagen
den 21 juni 1912.*

Närvarande:

Justitieråden SUNDBERG,
 BORGSTRÖM,
 SKARSTEDT,
Regeringsrådet ERNBERG.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag af protokollet öfver justitiedepartementens ärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet den 24 maj 1912, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle, för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål, inhämtas öfver upprättade förslag till lag om gemensamhetsfiske och till lag om ändrad lydelse af 10, 13 och 14 §§ i lagen den 27 juni 1896 om rätt till fiske.

Förslagen, som finnas bilagda detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits af revisionssekreteraren Herman Falk.

Förslaget till lag om gemensamhetsfiske.

Detta förslag gaf anledning till följande erinringar.

3 §.

Justitieråden *Sundberg* och *Borgström*:

Då det är synnerligen önskvärdt att brukande af gemensamhetsfiske ej föranleder större inskränkning i ortsbefolkningens fiske än som erfordras för att syftet med gemensamhetsfiskets inrättande skall kunna vinnas, hemställas, att det måtte tagas under förnyadt öfvervägande, huruvida icke utan åsidosättande af nämnda syfte delägarna må kunna förklaras berättigade att fortfarande idka, jämte mete i egentlig mening, åtminstone fiske med drag eller svirfvel.

18 §.

Justitieråden *Sundberg* och *Skarstedt* samt regeringsrådet *Ernberg*:

Enligt andra stycket af förevarande § får klagan föras ej blott i det fall att afgifvet arrendeanbud godkänts utan jämväl då sådant anbud blifvit underkänt. Då emellertid med klagan i sistnämnda fall icke må kuuna vinnas godkännande af anbudet utan densamma endast kan föranleda till hållande af ny auktion, hvarom majoriteten bland delägarna, så länge utarrendering föredrages såsom bästa sättet för fiskets nyttjande, oberoende af den förda klagan lärer föranstalta, torde rätt till klagan i förevarande hänseende icke böra medgifvas i vidare mån än som stadgades i 10 § af det förslag till lag om gemensamhetsfiske, som förelades 1909 års riksdag.

19 §.

Lagrådet:

Enligt hvad som framgår af förarbetena till förslaget har med den i andra stycket af förevarande § upptagna bestämmelsen afsetts att meddela föreskrift därom att arrendator af gemensamhetsfiske, som själf är delägare i fisket och af sådan anledning jämlikt stadgande i 29 § tredje stycket icke äger deltaga i afgörandet af fråga om gemensamma medels användande till åtgärder för fiskets främjande, icke är bunden af öfriga delägares beslut att använda behållen arrendeafgift till dylikt ändamål utan, ändå att beslut härom fattats, vid erläggande af arrendeafgiften må afdraga sin andel oafkortad.

Då emellertid denna förslagets innebörd icke med tillräcklig tydlighet framgår af de använda ordalagen, hemställes om någon jämkning af desamma.

26 §.

Lagrådet:

Med hänsyn till arrendators af gemensamhetsfiske berättigade intressen torde lämpligen böra stadgas att, om delägarna i utarrenderadt gemensamhetsfiske, för hvilket syssloman finnes utsedd, skola af arrendatorn stämmas i sak, som rör gemensamhetsfisket, stämningen må delgifvas sysslomannen, med skyldighet för denne gentemot delägarna att ofördröjligen föredraga stämningen å sammanträde med delägarna eller öfverlämna stämningen i besannad afskrift till enhvar af dem. Och då för den icke otänkbara händelse att annan än arrendator vill i dylik sak stämma delägarna anledning saknas att ställa sådan tredje man härutinnan annorlunda än arrendator, torde i nu angifvet syfte böra i 11 kap. rättegångsbalken införas ett stadgande, som hänför sig till hvarje fall, då syssloman för gemensam-

hetsfiske finnes utsedd. I sammanhang härmed lärers särskild, utsträckt stämningstid för nu åsyftade fall jämväl böra föreskrifvas.

Bifall till hvad sålunda förordats föranleder utsträckning af den i första stycket af förevarande § syssloman tillagda befogenhet att mottaga uppsägning och annat meddelande rörande gemensamhetsfisket; hvarjämte synes böra tagas i öfvervägande, huruvida icke behörighet att påkalla utseende af syssloman bör tillerkännas enhvar, hvilkens rätt är däraf beroende.

31 §.

Lagrådet:

Med afseende å denna § synas vissa tillägg och förtydliganden böra göras. Att, såsom meningen är, innehafvare af stadgad åborätt till hemman eller lägenhet, som tillhör kronan eller allmän inrättning, i förevarande hänseende helt och hållet träder i ägarens ställe, torde, särskildt med hänsyn till hvad som iakttagits i andra författningar, icke vara så klart, att icke uttryckligt stadgande härom behöfver i förslaget upptagas. Hvad vidare beträffar boställsjord, får förslaget anses åsyfta att skilja mellan å ena sidan sådana boställen, som brukas af boställshafvaren själf eller äro genom offentlig myndighets försorg utarrenderade, och å andra sidan boställen, hvilka boställshafvaren själf utarrenderat; för förstnämnda grupp af boställen skall gälla den i första stycket upptagna regeln, för de enskildt utarrenderade åter hvad som stadgas i andra stycket. Denna förslagets mening kan dock, i betraktande däraf att boställen icke alltid tillhöra kronan, icke anses hafva kommit till otvetydigt uttryck i förslaget. Slutligen är beträffande arrenden, som tillkommit på privat väg, att märka, att de i andra stycket upptagna bestämmelserna angående rätt för arrendator att föra talan för fiskevatten böra förbindas med det villkor att de gälla allenast om och i den mån icke i arrendeaftalet gjorts annat förbehåll.

Under förutsättning af bifall till hvad nu hemställts synes andra stycket af 6 § böra undergå den ändring, att hvad där stadgas kommer att afse sådan i allmän ägo varande fastighet, för hvilken icke jämlikt bestämmelserna i den omarbetade 31 § nyttjanderättshafvare skall äga föra talan. Under enahanda förutsättning kan jämkning i affattningen af första stycket af 39 § komma att blifva påkallad.

37 och 38 §§.

Justitierådet Sundberg:

De i anledning af förslaget erforderliga straffbestämmelser synas lämpligen böra, på sätt som skedde år 1896 vid antagandet af lagen om rätt till fiske, inarbetas i 24 kap. strafflagen.

Öfvergångsbestämmelsen.

Justitieråden *Borgström* och *Skarstedt*:

Bestämmelserna i 31 § af förslaget hänföra sig icke till alla slag af nyttjanderätt till annans fiskevatten. Om en jordägare till annan upplåtit, icke sin fasta egendom med därtill hörande fiskevatten och icke heller allenast själfva vattenområdet med sådan rätt, att upplåtelsen faller under bestämmelserna i 2 kap. 43 § i lagen om nyttjanderätt till fast egendom, utan endast sådan rätt att fiska, hvarom förmäles i 1 kap. 7 § i samma lag, blir nyttjanderättshafvaren icke arrendator i laglig mening. Han skulle alltså, vare sig förslagets affattning af 31 § bibehålles oförändrad eller densamma ändras i öfverensstämmelse med hvad lagrådet förordat, blifva utesluten från all bestämmanderätt i fråga om inrättande och ordnande af gemensambetsfiske och måste under alla förhållanden finna sig i att dylikt fiske upplåtes på arrende. Äfven om häremot icke må kunna göras någon befogad anmärkning såvidt angår dylik nyttjanderätt, upplåten efter den föreslagna lagens ikraftträdande, vill det dock synas, som om sådan rätt, där den upplåtits före ikraftträdandet, borde skyddas i samma mån som enligt öfvergångsbestämmelsen särskild hänsyn tagits till en före ikraftträdandet upplåten arrenderätt till fiskevatten. Förhållandena kunna ofta vara sådana, att i realiteten någon skillnad icke föreligger mellan en till fiskevatten särskildt för sig upplåten arrenderätt och en upplåten rätt att fiska i vattnet. Med afseende härå synes skäl saknas att undantaga nyttjanderätt af sist angifna slag från det i öfvergångsbestämmelsen stadgade särskilda rättsskyddet; och af praktiska skäl låter det sig knappast göra att vid beredande af sådant skydd för nyttjanderätt, som nu sagts, skilja mellan de fall, då fiskerätten är fullständig, och de fall, då densamma är mer eller mindre begränsad. Hvad nu sagts torde äga giltighet äfven i fråga om sådan upplåtelse af rätt att fiska, som grundar ett servitut; och hemställes förty, att öfvergångsbestämmelsen underkastas sådan jämkning, att densamma utan inskränkning kommer att blifva tillämplig jämväl å nu åsyftade, före lagens ikraftträdande tillkomna nyttjande- och servitutsrätter.

Förslaget till lag om ändrad lydelse af 10, 13 och 14 §§ i lagen den 27 juni 1896 om rätt till fiske.

Lagrådet lämnade förslaget utan anmärkning.

Ur protokollet

Erik Ölander.

*Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
tisdagen den 31 december 1912.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
Statsråden PETERSSON,
SCHOTTE,
BERG,
BERGSTRÖM,
friherre ADELSWÄRD,
PETRÉN,
STENSTRÖM,
LARSSON,
SANDSTRÖM.

Efter gemensam beredning med chefen för jordbruksdepartementet anmälde chefen för justitiedepartementet statsrådet Sandström lagrådets den 21 juni 1912 avgivna utlåtande över de den 24 maj samma år till lagrådet remitterade förslagen till lag om gemensamhetsfiske och lag om ändrad lydelse av 10, 13 och 14 §§ i lagen den 27 juni 1896 om rätt till fiske.

Efter att hava redogjort för utlåtandets innehåll anförde föredragande departementschefen följande.

»I enlighet med vad lagrådet eller dess flesta ledamöter hemställt beträffande 18, 19, 26 och 31 §§ i förslaget till lag om gemensamhetsfiske, hava vissa förändringar vidtagits i dessa paragrafer och har tillika utarbetats ett förslag till lag om ändrad lydelse av 11 kap. 13 § rättegångsbalken. I fråga om sistnämnda lagförslag vill jag särskilt erinra om att stämningstiden i de fall, som avses med förslaget, jämlikt 26 § i samma kapitel kommer att utgöra sextio dagar.

Den inom lagrådet ifrågasatta förändringen i 3 § av förslaget till lag om gemensamhetsfiske skulle oförnekligen ur vissa synpunkter vara tilltalande, men jag har trots försiktigheten bjuda, att likväl förslagets ståndpunkt i denna del vidhållas. Fiske med drag eller svirvel lär vara att anse såsom ett icke oväsentligt kraftigare fångstsätt än mete i egentlig mening, särskilt enär genom det förra fiskesättet kan fångas större och mera värdefull fisk. Att förbehålla delägare i gemensamhetsfiske och deras husfolk även detta fiskesätt torde därför kunna innebära en ganska avsevärd förminskning av den rätt, som skall tillkomma ett för gemensamhetsfiske bildat bolag eller arrendator av sådant fiske. Tillsynen därå att fiske icke bedrivs olovligt i vatten, där gemensamhetsfiske finnes, skulle ock försvåras genom den båtfart å vattnet, vartill fiske med drag eller svirvel skulle giva anledning.

Av skäl, som inom lagrådet anförts, har jag ansett lämpligt att låta övergångsbestämmelsen i samma lagförslag erhålla tillämpning ej blott då fiskevatten utarrenderats, innan den föreslagna lagen trätt i kraft, utan även då före samma tid rätt att fiska tillkommit såsom servitut eller genom annan nyttjanderättsupplåtelse än på arrende.

Utöver de nu nämnda förändringarna hava vissa redaktionella jämkningar företagits i sistberörda lagförslag.»

Departementschefen uppläste härefter det jämkade förslaget till lag om gemensamhetsfiske samt förslaget till lag om ändrad lydelse av 11 kap. 13 § rättegångsbalken; och hemställde departementschefen, att dessa förslag ävensom det av lagrådet utan anmärkning lämnade förslaget till lag om ändrad lydelse av 10, 13 och 14 §§ i lagen den 27 juni 1896 om rätt till fiske måtte jämlikt § 87 regeringsformen föreläggas riksdagen till antagande.

Denna hemställan, som biträdades av statsrådets övriga ledamöter, blev av Hans Maj:t Konungen bifallen; och skulle till riksdagen avlätas proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet

Hjalmar Nyman.